

Hvem flytter, når lokale arbejdssteder lukker, og mennesker mister deres arbejde?

Lyngemark, Ditte Håkonsson; Weatherall, Cecilie Dohlmann

Publication date:
2017

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Lyngemark, D. H., & Weatherall, C. D. (2017). *Hvem flytter, når lokale arbejdssteder lukker, og mennesker mister deres arbejde?*

Hvem flytter, når lokale arbejdssteder lukker, og mennesker mister deres arbejde?

Juni 2017

Hvem flytter, når lokale arbejdssteder lukker, og mennesker mister deres arbejde?

Juni 2017

Hvem flytter, når lokale arbejdssteder lukker, og mennesker mister deres arbejde?

Af: Cecilie Dohlmann Weatherall og Ditte Håkonsson
Kraks Fond Byforskning

Layout: Anna Olesen
Redaktion: Marie Wiuff Kruse
Fotograf: Torben Nielsen
Oplag: 300
Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

© 2017 Kraks Fond Byforskning
Kraks Fond Byforskning
Frederiksholms Kanal 30
1220 København K.

Direktør: Lars Pico Geerdsen

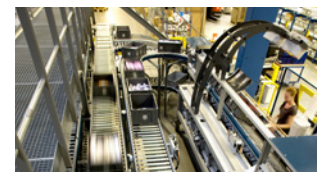
Kraksfond@kraksfond.dk
www.kraksfondbyforskning.dk

Kraks Fond Byforsknings publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver Kraks Fond Byforsknings publikationer, bedes sendt til forskningsenheden.

Opsummering

Side 7

Kapitel 01

Geografisk ulighed i Danmark
Side 13

Kapitel 02

Arbejdsstedslukninger i alle områder følger den økonomiske krise
Side 23

Kapitel 03

Flyttemønstre
Side 33

Kapitel 04

Hvem flytter efter en fratrædelse?
Side 41

Litteratur

Side 53

Appendiks

Side 57

Opsummering

Opsummering

I Danmark har man, ligesom i mange andre europæiske lande, oplevet et flyttemønster fra land- og yderområder til byer, også kaldet urbanisering. I forhold til resten af EU er Danmark det land, som har oplevet den største flytning fra land til by i de seneste år (KL, 2014). I dag bor 51 procent af den danske befolkning i byer med flere end 20.000 indbyggere (Danmarks Statistik, 2016). Spørgsmålet er, hvad det er, der får folk til at flytte? I dette temahæfte vil vi undersøge en af de mulige årsager til at folk flytter fra land til by. Vi undersøger, om det at miste et job påvirker personers flyttemønstre forskelligt, alt efter om de bor i byen eller på landet.

Tidligere undersøgelser viser, at en af årsagerne til den øgede urbanisering er, at økonomiske aktiviteter i højere grad er koncentreret i byerne, dvs. at der er flere arbejdspladser og virksomheder i byerne (Hansen & Winther, 2012). På denne måde bliver land- og yderområder mindre attraktive at bosætte sig i sammenlignet med byområder med et større arbejdsmarked (Danske Regioner, 2010; Grimes & Young, 2011; Winther, 2013).

Der er også andre forklaringer på, hvorfor der bliver færre indbyggere i de danske land- og yderområder. Stigningen i antallet af unge, der ønsker en videregående uddannelse, kan resultere i en øget tilflytning til de større byer, hvor de videregående uddannelsessteder i høj grad er placeret (Lundholm et al., 2004; Nedomysl & Hansen, 2010). Hvis unge i land- og yderområder vil gennemføre en videregående uddannelse, er det forventeligt, at de flytter ind til byerne frem for fx at pendle. Hvis der ikke er beskæftigelsesmuligheder i land- og yderområder til de nyuddannede, kan det medføre, at de bliver i byerne for at finde job (Lundholm et al., 2004; Nedomysl & Hansen, 2010).

Den øgede urbanisering kan også skyldes, at befolkningen i Danmark i stigende grad tiltrækkes af de faciliteter, som tilbydes i byerne (De Økonomiske Råds Formandskab, 2015). Mange kommuner fokuserer derfor i dag på at skabe tilbud, som kan tiltrække folk – særligt de kreative og højtuddannede. Fx reklamerer nogle kommuner med kulturtilbud og attraktive bymidter (Øhlenschläger & Højgaard Jensen, 2013).

De større byer synes derfor attraktive i forhold til det, man kalder pull-faktorer, som er uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, infrastruktur og kulturtilbud. Omvendt kan byer virke frastødende med sine push-faktorer, som fx højere leve- og boligomkostninger, manglende lokalt netværk og familie.

Tidligere undersøgelser af virksomhedslukninger har fokuseret meget på årsagerne til at virksomheder lukker (Grossman & Rossi-Hansberg, 2008; Bernard & Jensen, 2007) og i mindre grad på, hvilke konsekvenser virksomhedslukninger har på arbejdsstyrkens mobilitet i forskellige geografiske områder. Undersøgelserne har ofte taget udgangspunkt i nogle få meget store virksomhedslukninger (målt på antal ansatte) (Tomaney et al., 1999; Bailey et al., 2012; Bailey & Turok, 2000; Chapain & Murie, 2008). SFI har dog lavet en rapport om virksomhedslukninger og indskrænkninger, hvor de kigger på, hvilke brancher der rammes hårdest. Rapporten koncentrerer sig om, hvilke områder der oplever lukninger og indskrænkninger (Geerdsen et al., 2004), men kigger ikke på sammenhængen mellem mistet job og flytning fra et område.

Dette temahæfte viser sammenhængen mellem det geografiske område, se faktaboks 0.1, hvor personer mister deres job, og personernes flyttemønstre. Figur 0.1 viser fordelingen af de kommunetyper i Danmark fra 2007, der tages udgangspunkt i (se faktaboks 0.1 for definition). Danmark har i 2007 16 yderkommuner, 30 landkommuner, 17 mellemkommuner og 35 bykommuner. Ved at kortlægge kommunetypernes demografiske og erhvervsmæssige forskelle illustrerer vi potentielle økonomiske og velfærdsmæssige udfordringer for indbyggerne i de forskellige kommunetyper. Samtidig undersøger vi, om der er forskelle i flyttemønstre, når personer i yderområder mister deres job, i forhold til når personer i byområder mister deres arbejde.

Tidligere undersøgelser har vist, at der er stor forskel på personers jobmuligheder og adfærd, alt efter om personen bliver afskediget eller selv siger op (Antel, 1985; Hashimoto, 1981). De registerdata, som vi anvender, rummer ingen informationer om, hvorvidt personen siger op eller bliver afskediget i forbindelse med en fratrædelse. Derfor har vi valgt at se på fratrædelser i forbindelse med arbejdsstedslukninger, for derudfra at antage, at alle de fratrådte fratræder pga. det samme eksogene chok, nemlig at arbejdsstedet lukker. I resten af temahæftet vil fratrædelser referere til fratrædelser i forbindelse med arbejdsstedslukninger – ingen andre fratrædelser er inkluderet. Ved at sammenligne flytninger blandt fratrådte fra de forskellige kommunetyper kan vi finde de geografiske og personlige forskelle, der hænger sammen med flytningerne. Vi undersøger perioden 2007-2012, da mange arbejdssteder lukker i perioden i forbindelse med den økonomiske krise, og fordi data giver os mulighed for at kigge på flyttemønstre og den beskæftigelsesmæssige situation i to år efter en lukning, indtil 2014.

I kapitel 1 og 2 beskriver vi udviklingen inden for flytninger og arbejdsstedslukninger i de forskellige kommunetyper i perioden 2007-2014. Da vi er interesserede i, om manglende uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder i ikke-urbane områder har en betydning for, om folk vælger at fraflytte især land- og yderkommuner, undersøger vi i kapitel 3 og 4, om personer, der mister job efter en arbejdsstedslukning, i højere grad flytter, når de bor i land- og yderkommuner. Vi undersøger også, om

de fratrådte forbliver ledige, kommer i beskæftigelse, starter en uddannelse eller går på pension eller på anden vis er uden for arbejdsstyrken inden for en toårig periode efter arbejdsstedslukningen.

Temahæftet er skrevet af Cecilie Dohlmann Weatherall og Ditte Håkonsson fra Kraks Fond Byforskning med input fra Høgni Kalsø Hansen, lektor ved Geografi på Københavns Universitet.

× FAKTABOKS 0.1

Definition af kommunetyper

Vi anvender Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters definition for by-, mellem-, land- og yderkommuner baseret på forskellige demografiske karakteristika og afstande til bl.a. større byer (for inddeling se appendiks 1).

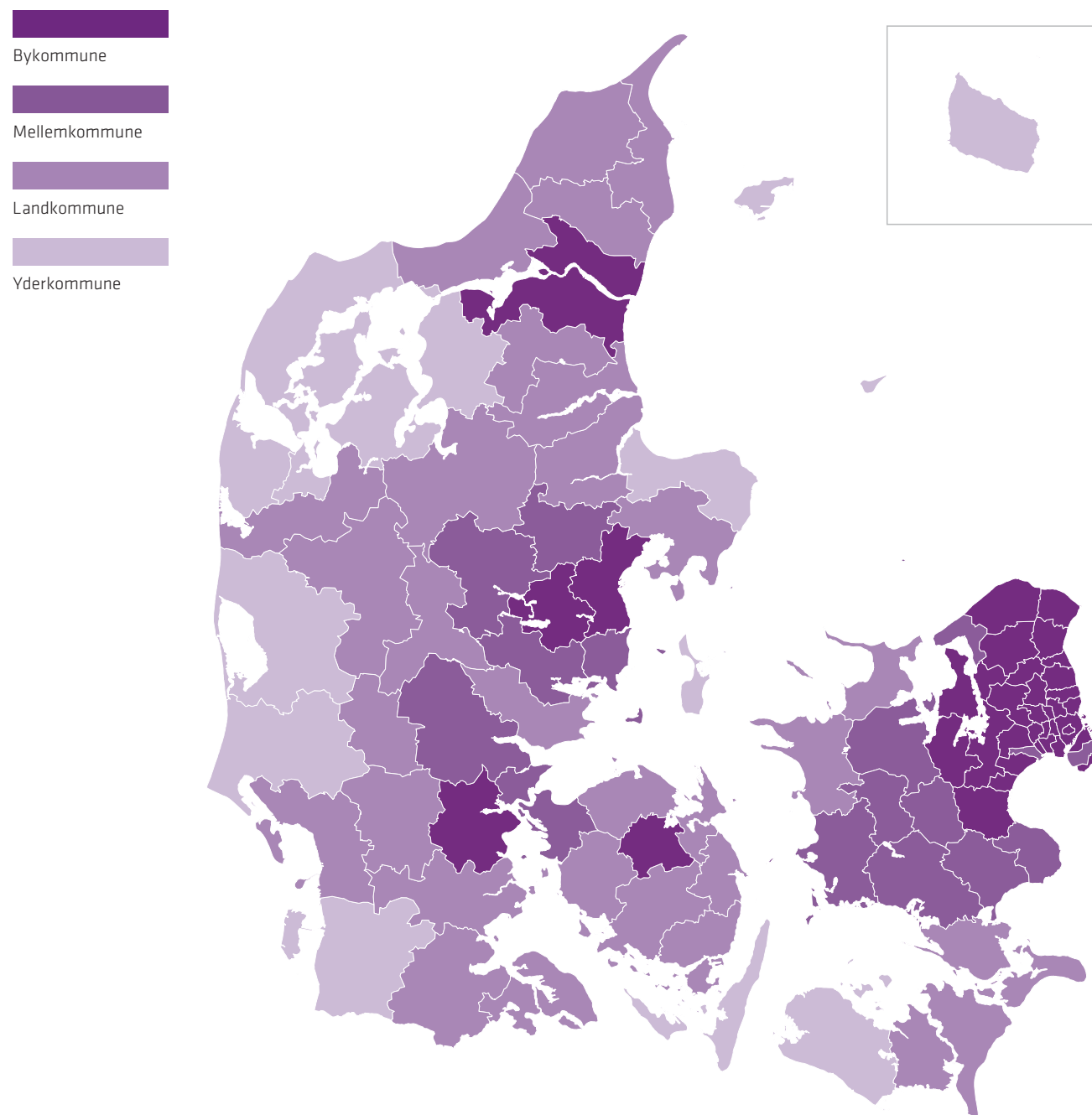
Fordelen ved kommuneinddelingen er, at befolkningen opdeles i genkendelige geografiske enheder, baseret på kommuner. Kommunegrænserne er ens i den undersøgte periode og således lettere at arbejde med end andre kategoriseringer af by- og yderområder.

Opgørelsen på kommuneniveau giver god mening, idet kommunerne har fået en mere fremtrædende rolle efter kommunalreformen i 2007, hvor fx plankompetencen i høj grad er udlagt til kommunerne, som derfor kan præge udviklingen i det lokale område (Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2011). På trods af fordelene ved kommuneinddelingen, skal man holde sig for øje, at mange områder fungerer på tværs af kommunegrænser.

Samtidig er det vigtigt at understrege, at selvom vi inddeler kommunerne i by-, mellem-, land- og yderkommuner, kan der inden for kommunetyperne være variation blandt kommunerne for bestemte karakteristika (De Økonomiske Råds Formandskab, 2015).

× FIGUR 0.1

KOMMUNER INDELT I KOMMUNETYPEN.

Anm.: Kommunetyperne er defineret af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Danmarks Jordbrugsforskning i 2007, og baseret på en række parametre udregnet på baggrund af tal for perioden 1994-2007 (Danmarks Jordbrugsforskning, 2007).

Hovedresultater

Vækstmuligheder i land- og yderområder er udfordrede

Kortlægningen af de regionale forskelle viser, at yder- og landkommuner er udfordrede i forhold til fremtidig vækst. Disse kommuner har den laveste andel af indbyggere i den arbejdsdygtige alder, den laveste beskæftigelsesandel, det laveste uddannelsesniveau, og der er flere, som fraflytter end tilflytter. Bykommunerne klarer sig bedre på alle fire parametre i perioden 2007-2014, og bykommunerne er de eneste, som oplever, at der er flere, der flytter til end fra områderne.

Flere arbejdsstedslukninger end -åbninger i perioden 2007-2012

Perioden 2007-2012 omhandler blandt andet den globale økonomiske krise, der startede i slutningen af 2008 i Danmark. Kortlægningen viser derfor ikke overraskende, at der er flere arbejdssteder, der lukker end åbner i denne periode. Samtidig er der flere fratrædelser i forbindelse med

lukninger, end der er tiltrædelser i forbindelse med åbninger i perioden. Mellem- og yderkommunerne rammes hårdest, når det kommer til fratrædelser i forbindelse med lukninger, og særligt de ansatte i industrien mister job i forbindelse med lukninger i yderkommunerne.

De fratrådte fra yder- og landkommuner flytter ikke mere end dem fra urbane områder

Kortlægningen viser, at de fratrådte efter en arbejdsstedslukning i land- og yderkommuner ikke flytter mere end de fratrådte i mellem- og bykommuner. Størstedelen af dem, der flytter, flytter til bykommuner, mens en relativ lille andel flytter til yderkommuner. Mere end halvdelen af fraflytterne er unge i alderen 18-30 år.

De fratrådte, der flytter fra yderkommuner, finder beskæftigelse eller starter i uddannelse

Næsten ni ud af ti af de fratrådte er i beskæftigelse to år efter en arbejdsstedslukning uafhængigt af kommunetype. Sandsynligheden for at flytte og komme i beskæftigelse efter en arbejdsstedslukning i yder- og landkommuner er ikke signifikant forskellig fra bykommuner. Derimod er sandsynligheden for at flytte og starte uddannelse højere blandt de fratrådte i yder- og landkommuner end blandt de fratrådte i bykommuner. Samtidig kan vi se, at de fratrådte, som er ældre, er gift, har børn, bor i ejerbolig, har en erhvervsfaglig uddannelse og en relativ høj indkomst (inden fratrædelsen) har en mindre sandsynlighed for at flytte.

01

Geografisk ulighed i Danmark

Geografisk ulighed i Danmark

Selvom Vismandsrapporten 2015 tegner et billede af en sund udvikling for dansk økonomi og beskæftigelse (De Økonomiske Råds Formandskab, 2015), så ytrer flere meningsdannere og politikere bekymring over den øgede polarisering og regionale opdeling, hvor yderområderne halter bagefter (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2017). Der er politikere, der mener, at en ulige regional udvikling ikke er ønskværdig, fordi et Danmark, der bliver mere og mere opdelt økonomisk, uddan-

nelsesmæssigt og socialt, kan sætte sammenhængskraften under pres (Regeringen, 2015; Hannestad & Bendtsen, 2016). I dette temahæfte tager vi ikke stilling til hvad, der er ønskværdigt for Danmark som helhed, men vi er interesserede i at se på sammenhængen mellem regionale flyttmønstre og beskæftigelse efter en arbejdsstedslukning i forhold til de fire kommunetyper; by-, mellem-, land- og yderkommuner (se faktaboks 0.1).

Før vi viser selve analysen i kapitel 4, vil vi i dette kapitel kortlægge den ulige regionale udvikling i forhold til andelen af indbyggere i den erhvervsaktive alder, beskæftigelse, uddannelse samt flyttmønstre i perioden 2007-2014.

Hovedkonklusion

Vækstmuligheder i land- og yderområder er udfordrede

Kortlægningen af de regionale forskelle viser, at yder- og landkommuner er udfordrede i forhold til fremtidig vækst. Disse kommuner har den laveste andel af indbyggere i den arbejdsdygtige alder, den laveste beskæftigelsesandel, det laveste

uddannelsesniveau, og der er flere, som fraflytter end tilflytter. Bykommunerne klarer sig bedre på alle fire parametre i perioden 2007-2014, og bykommunerne er de eneste, som oplever, at der er flere, der flytter til end fra områderne.

Flest indbyggere i den erhvervsaktive alder i by- og mellemkommuner

Hvis et område har mange indbyggere i den erhvervsaktive alder, er der arbejdskraft til rådighed for virksomhederne. Hvis udbuddet af erhvervsaktive matcher virksomhedernes efterspørgsel, vil beskæftigelsen være høj, virksomhederne vil være produktive, og kommunen vil få en skatteindkomst fra både de beskæftigede og virksomhederne. En høj andel

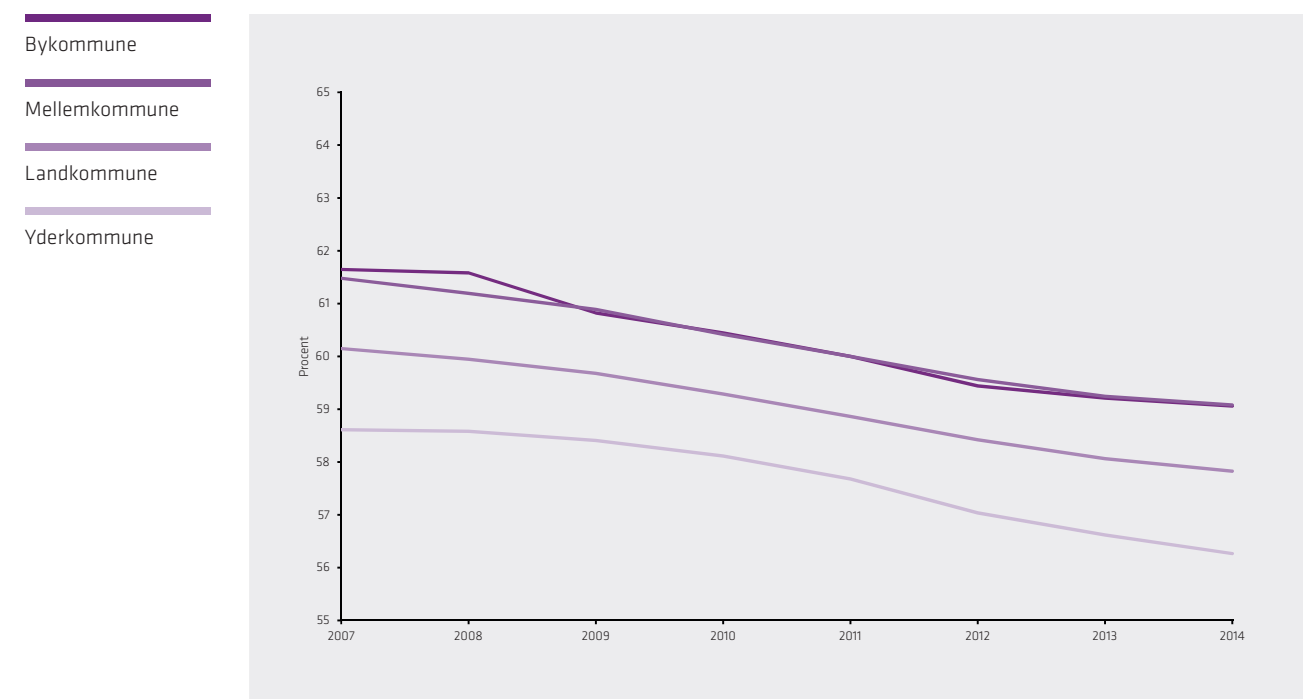
af erhvervsaktive i kommunerne er derfor ønskværdig og en ressource for både lokalsamfundet og den kommunale økonomi.

Figur 1.1 viser andelen af personer i den erhvervsaktive alder (18-64 år) for de fire kommunetyper. Andelen af indbyggere i den erhvervsaktive alder ligger mellem 56 og 62 procent, og for samtlige kommunetyper sker der et fald fra 2007 til 2014 i andelen af personer i den erhvervsaktive alder. Figuren viser yderligere, at by- og mellemkommuner har de højeste andele af indbyggere i den erhvervsaktive alder, hvor yder- og landkommuner ligger lavest,

på hhv. 56 og 58 procent i 2014. Land- og yderkommunerne er dermed mest udfordrede, når det handler om at have en stor andel erhvervsaktive. Dette har både betydning for indbyggerne, virksomhederne og de enkelte kommuners økonomi. På sigt kan dette medføre, at indbyggere og virksomheder flytter fra land- og yderområder.

× FIGUR 1.1

INDBYGGERE I DEN ERHVERVSAKTIVE ALDER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andel af indbyggere i alderen 18-64 år.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 44.340.113 observationer i perioden 2007-2014.

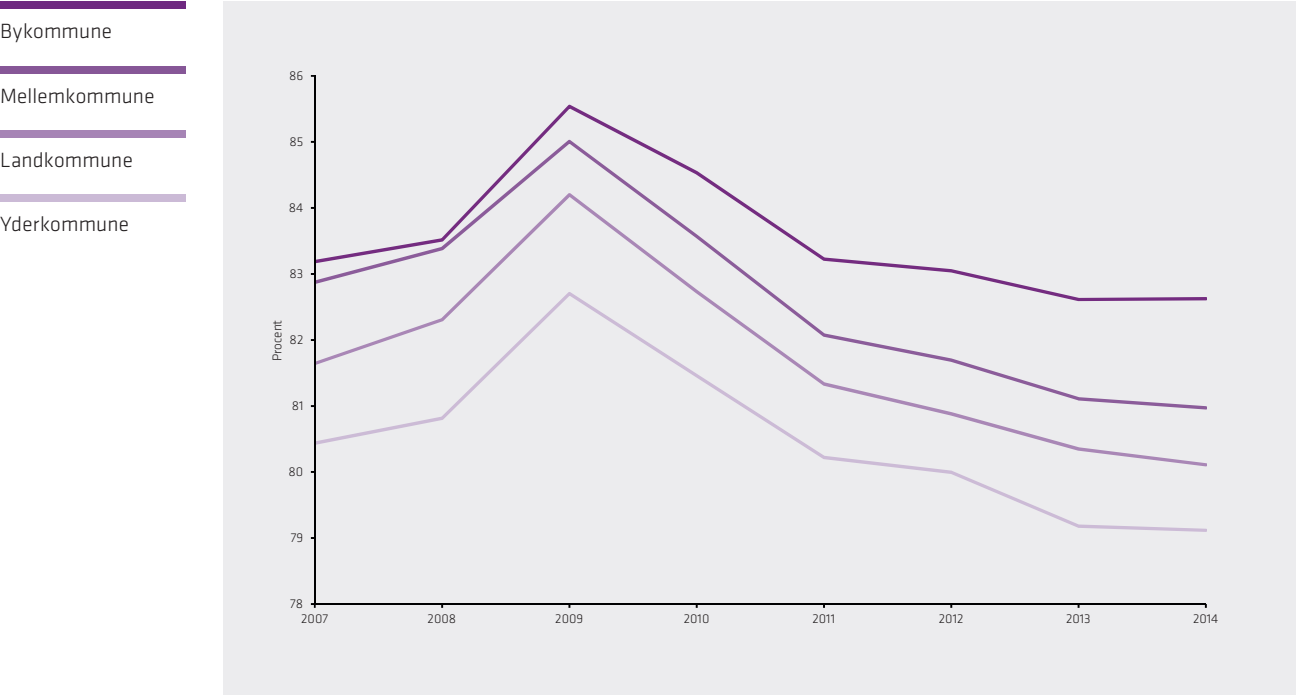
Flest indbyggere i beskæftigelse i bykommuner

Flere undersøgelser viser, at erhvervsaktiviteten er høj i byregionerne i Danmark, og samtidig er der udfordringer med at skabe job og fremgang i byer og regioner uden for vækstområderne (Winther, 2013). Andelen af beskæftigede blandt indbyggere i et område er en god indikator for den lokale økonomi og udvikling. Ud over at en høj beskæftigelse betyder, at mange indbyggere får en indkomst, og at virksomhederne producerer goder, så betales der mere skat til lokalområdet, hvilket kan omsættes til velfærd i området i form af bedre skoler, ældrepleje, kulturtilbud mv.

Figur 1.2 viser beskæftigelsen for de 18-64-årige i de fire kommunetyper. Bykommunerne har den højeste beskæftigelse i perioden fra 2007-2014. Figur 1.2 viser også, at beskæftigelsen i alle kommunetyperne steg indtil 2009 for herefter at falde i forbindelse med den globale økonomiske krise, der startede i Danmark i efteråret 2008. Beskæftigelsen i land- og yderkommuner ligger i hele perioden under de andre kommuner. I 2014 er beskæftigelsen den laveste i perioden, og for land- og yderkommuner er den hhv. 80 procent og 79 procent, hvilket vil sige, at der er et dårligere indkomstskattegrundlag i disse områder.

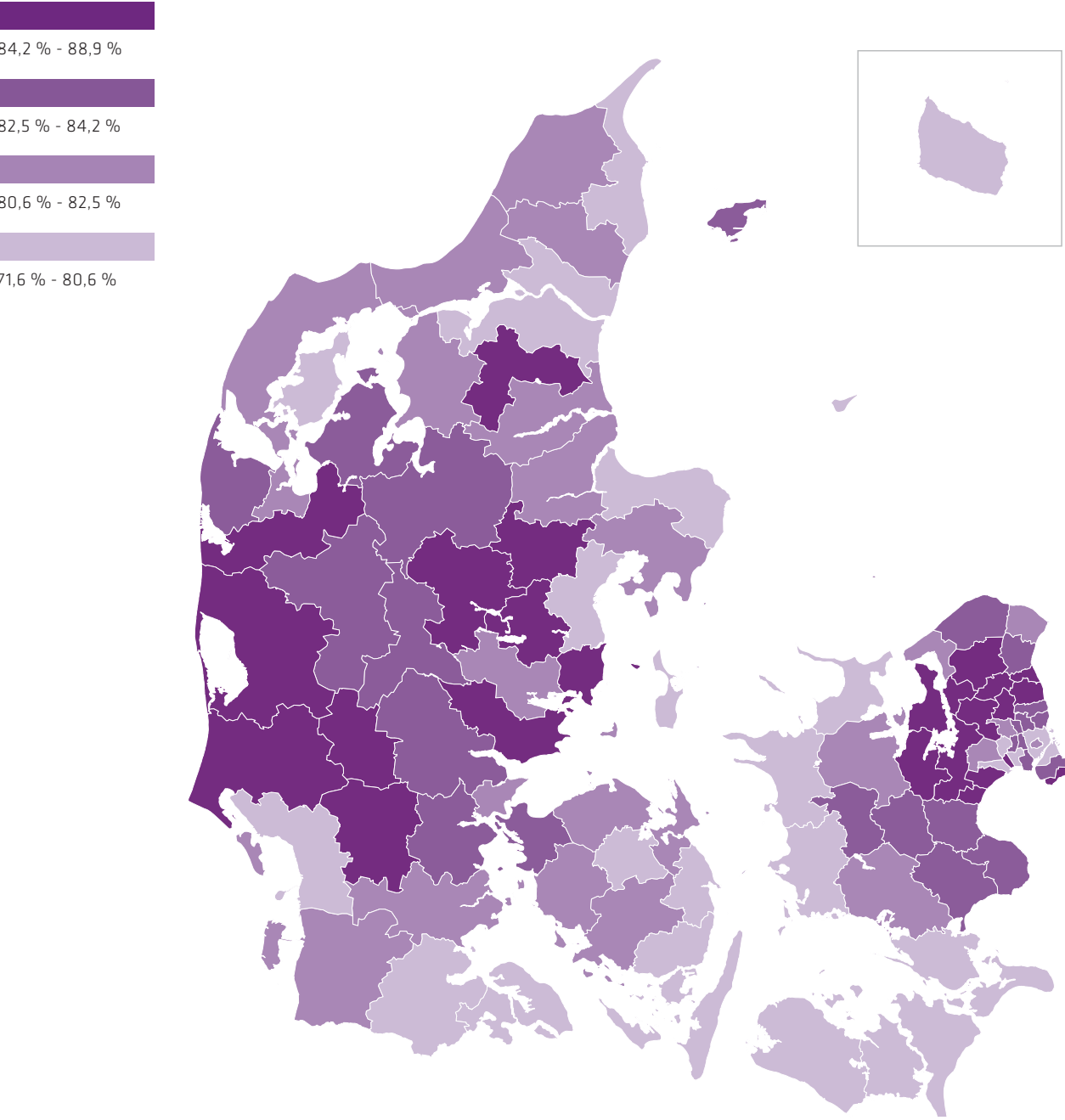
Dette temahæfte tager udgangspunkt i de fire kommunetyper, men man skal være opmærksom på, at der også er forskelle inden for de enkelte kommunetyper. Figur 1.3 viser, at beskæftigelsen er lavest i de vestlige kommuner på Sjælland og landets sydlige kommuner, men beskæftigelsen kan også være lav i nogle af bykommunerne, som fx København. Beskæftigelsen er højest i kommunerne uden for flere af de største byer og i Midt- og Vestjylland.

× FIGUR 1.2 BESKÆFTIGELSE FOR KOMMUNETYPER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andel beskæftigede i alderen 18-64 år.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 27.302.409 observationer i perioden 2007-2014.

× FIGUR 1.3 BESKÆFTIGELSE FOR KOMMUNER. I PROCENT OG INDELT I KVARTILER.

Anm.: Beregnet for 18-64-årige i kommunerne. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 27.302.409 observationer i perioden 2007-2014.

Andelen af fraflyttere er størst i land- og yderkommuner

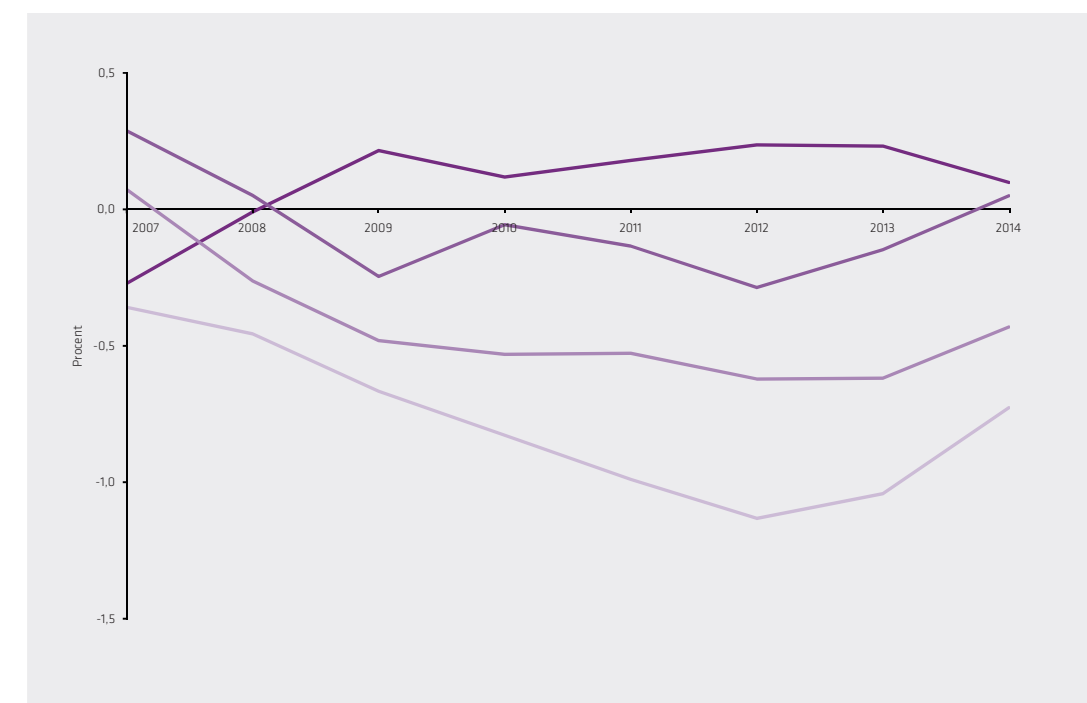
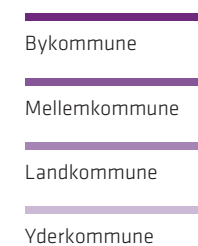
Flytninger eller mangel på samme kan have stor betydning for regioners økonomiske udvikling. Hvis fx et eller flere arbejdssteder lukker i et område, kan en fleksibel og mobil arbejdsstyrke, i form af fratrådte, der pendler længere til arbejdssteder uden for området, betyde, at området undgår arbejdsløshed. Samtidig kan en fleksibel og mobil arbejdsstyrke, i form af fratrådte, der flytter til andre områder for at få beskæftigelse, begrænse de økonomiske udviklingsmuligheder i fraflytningsområdet, da arbejdskraften er fraflyttet.

Figur 1.4 viser, at bykommunerne er de eneste, der oplever, at flere flytter til end fra området i perioden 2009-2013. Fra 2009 til 2013 stiger tilflytningen med lidt over 0,2 procent om året i bykommunerne. Mellemkommunerne oplever tilflytning før den økonomiske krise i efteråret 2008 og igen i 2014. Både land- og yderkommunerne oplever generelt en fraflytning fra 2008 til 2014, men det er yderkommunerne, der har den største andel af fraflyttere i forhold til tilflyttere. Fraflytningsraten er i nogle år helt oppe på 1 procent om året i yderkommunerne.

I 2012 er der omkring 14.600 i alderen 18-64 år, som flytter til yderkommunerne, og omkring 18.600, der flytter fra. Dvs. at der samlet er en fraflytning på omkring 4.000 personer. I bykommuner er der omkring 46.900, der fraflytter, og 57.300, der tilflytter i 2012. Så i faktiske tal sker der større udskiftning i bykommunerne, dog ikke i forhold til indbyggertallet i de respektive kommunetyper. Dvs. der sker flytninger i alle kommunetyper, men land- og yderkommunerne oplever til stighed, at flere fraflytter.

× FIGUR 1.4

FLYTNINGER MELLEM KOMMUNETYPER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners flytteforskelle for indbyggere i alderen 18-64 år. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 27.302.409 observationer i perioden 2007-2014.

Højere uddannelses-niveau i bykommuner

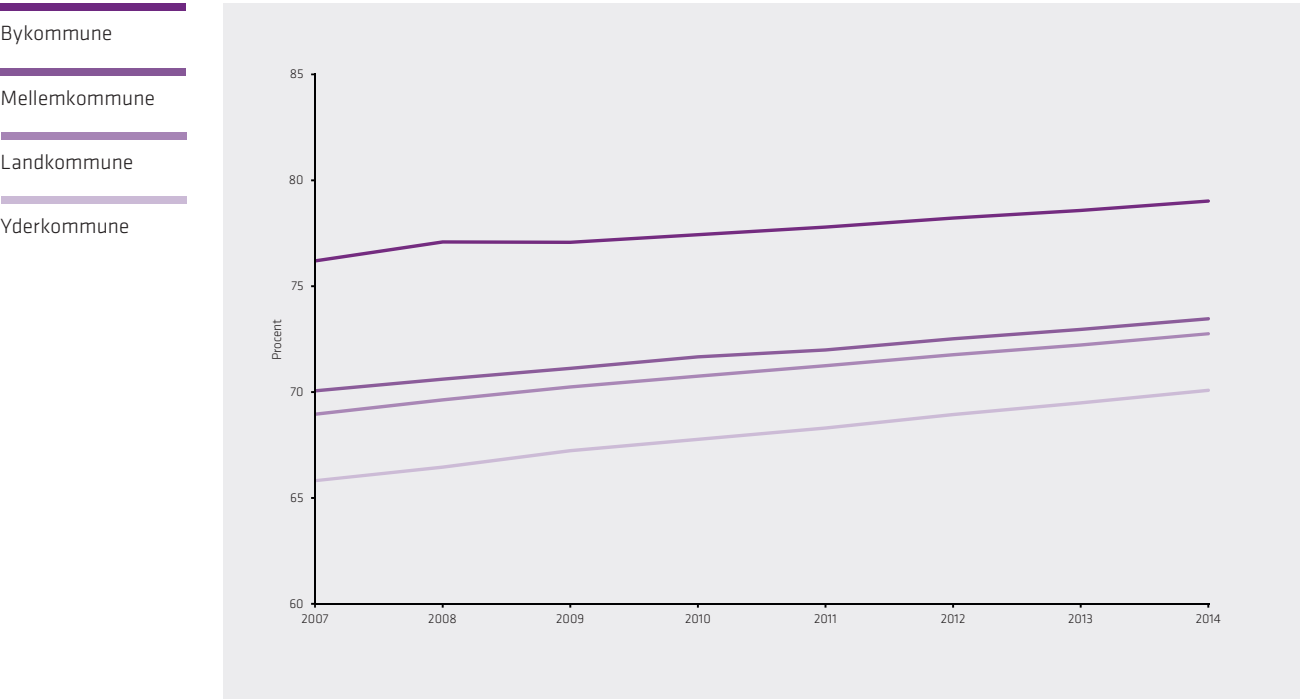
Vidensøkonomien har forandret den økonomiske geografi i Danmark, som i dag er afhængig af en højt kvalificeret og fleksibel arbejdsstyrke. Derfor er uddannelse også essentiel for det danske arbejdsmarked, hvor et højt innovationsniveau og fleksibilitet medfører, at virksomheder i Danmark efterspørger veluddannet arbejdskraft, hvilket bevirker relativt høje produktionsomkostninger (Scott, 2008; Hansen & Winther, 2012). Arbejdskraftens kompetencer og uddannelsesniveau er derfor vigtig i forhold til, hvor attraktivt området er for virksomhederne.

Mange kommuner har derfor også fokus på at tiltrække højtuddannet arbejdskraft (Øhlenschläger & Højgaard Jensen, 2013). Samtidig viser tidligere undersøgelser, at ønsket om at tage en uddannelse er en af de væsentligste årsager til at flytte (Deding & Filges, 2004; Hansen & Niedomysl, 2009).

Figur 1.5 viser ikke overraskende, at indbyggere i bykommuner generelt har et højere uddannelsesniveau end indbyggere i andre kommuner – og særligt i forhold til yderkommuner. I 2014 er der 79 procent i bykommunerne, der har en højere uddannelse end grundskole, mens andelen for yderkommuner er 70 procent. For mellem- og landkommuner ligger andelen på hhv.

74 procent og 73 procent i 2014. Figuren viser desuden, at det generelle uddannelsesniveau stiger i alle kommunetyper for perioden 2007-2014. Sammenholder man det generelt lavere uddannelsesniveau i særligt yderkommunerne med et øget fokus på højtuddannet arbejdskraft, står disse områder dårligt, når det handler om at tiltrække og fastholde nye virksomheder. Samtidig hænger højere uddannelse ofte sammen med højere indkomst, som igen betyder mere skat til lokalområdet og fremtidig velfærd i form af bedre skoler, ældrepleje, kulturtilbud mv.

× FIGUR 1.5 INDBYGGERE MED EN HØJERE UDDANNELSE END GRUNDSKOLE. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andel af indbyggere med en højere uddannelse end grundskole for 18-64-årige. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 27.302.409 observationer i perioden 2007-2014.

02

**Arbejdsstedslukninger
i alle områder følger den
økonomiske krise**

Arbejdsstedslukninger i alle områder følger den økonomiske krise

Tilstedeværelsen af virksomheder er afgørende for udviklingen i et område. Uanset om en region domineres af nogle få store eller mange små virksomheder, er regionens økonomi og skattegrundlag afhængigt af matchet mellem virksomheder og udbuddet af arbejdskraft. Der kan være mange årsager til, at virksomheder lukker, fx kan mangel på kvalificeret arbejdskraft bevirke, at virksomheder er nødt til at lukke. En regionspecifik eller global krise kan også medføre en reduktion i efterspørgsel på virksomheders produkter, som kan betyde, at virksomheder får svært ved at afsætte deres produkter og derfor må lukke.

Undersøgelser har vist, at virksomheder også lukker i et område for fx at flytte til andre regioner eller lande, pga. produktivitetsforbedringer og omkostningsreduktioner og i et generelt forsøg på at forbedre konkurrenceevnen (Arlbjørn et al., 2013; Grossman & Rossi-Hansberg, 2008; Bernard & Jensen, 2007). Globalisering og øget konkurrenceevne fra lande med lavere lønninger kan derfor bidrage til, at arbejdssteder lukker, og danske arbejdspladser forsvinder. Vi vil i dette temahæfte ikke vise, hvorfor virksomheder lukker.

I kapitel 1 illustrerede vi, hvordan demografi og mulige flyttemønstre i forskellige områder hænger sammen med virksomheders mulighed for at skaffe arbejdskraft og områders mulighed for økonomisk vækst. I dette kapitel vil vi kortlægge arbejdsstedslukninger (jf. faktaboks 2.1) i de fire kommunetyper, da disse lukninger kan have indflydelse på indbyggernes flytte- og pendlingsmønstre. Endvidere viser vi udviklingen i fratrædelser og ansættelser i forbindelse med arbejdsstedslukninger og arbejdsstedsåbninger.

Hovedkonklusion

Flere arbejdsstedslukninger end -åbninger i perioden 2007-2012

Perioden 2007-2012 omhandler blandt andet den globale økonomiske krise, der startede i slutningen af 2008 i Danmark. Kortlægningen viser derfor ikke overraskende, at der er flere arbejdssteder, der lukker end åbner i denne periode. Samtidig er der flere fratrædelser i forbindelse med lukninger,

end der er tiltrædelser i forbindelse med åbninger i perioden. Mellem- og yderkommunerne rammes hårdest, når det kommer til fratrædelser i forbindelse med lukninger, og særligt de ansatte i industrien mister job i forbindelse med lukninger i yderkommunerne.

× FAKTABOKS 2.1

Data og definitioner

Danmarks Statistik definerer et **arbejdssted** som en adresse, hvor en virksomhed har arbejdspladser (Danmarks Statistik, 1991), dvs. en unik geografisk placering. Et **arbejdssted defineres som lukket**, hvis arbejdsstedet er nedlagt.

I kapitel 2 undersøger vi arbejdssteder med minimum **tre fuldtidsansatte**. Disse udgør 55 procent af alle private arbejdssteder i Danmark i perioden 2007-2012 (se appendiks 2). Antal **fuldtidsansatte (årsværk)** er et udtryk for den samlede arbejdsmængde, der præsteres af arbejdsstedets ansatte, uanset om de arbejder heltid eller deltid, eller om de har været ansat hele året eller kun en del af året. Vi undersøger ikke offentlige, men **private arbejdssteder**, da disse i højere grad end offentlige arbejdssteder forventes at følge markedets udvikling.

Flere lukninger end åbninger

Hvis arbejdssteder lukker i et område, mister området arbejdspladser, og indbyggerne kan være nødt til at pendle eller flytte for at komme i beskæftigelse igen. Danske yderområder har et mindre udbud af arbejdspladser end urbane områder, og derfor kan enkelte arbejdsstedslukninger i land- og yderkommuner have en relativ stor betydning. Personer, som mister deres job i disse områder i forbindelse med en lukning, kan derfor være særligt udfordrede, når de skal finde ny beskæftigelse i området.

Figur 2.1 viser udviklingen i arbejdssteder, relativt til det samlede antal arbejdssteder i de forskellige kommunetyper. De negative værdier i figur 2.1 betyder, at der er

flere arbejdssteder, der lukker end åbner – der sker med andre ord en negativ udvikling i det samlede antal arbejdssteder i perioden.

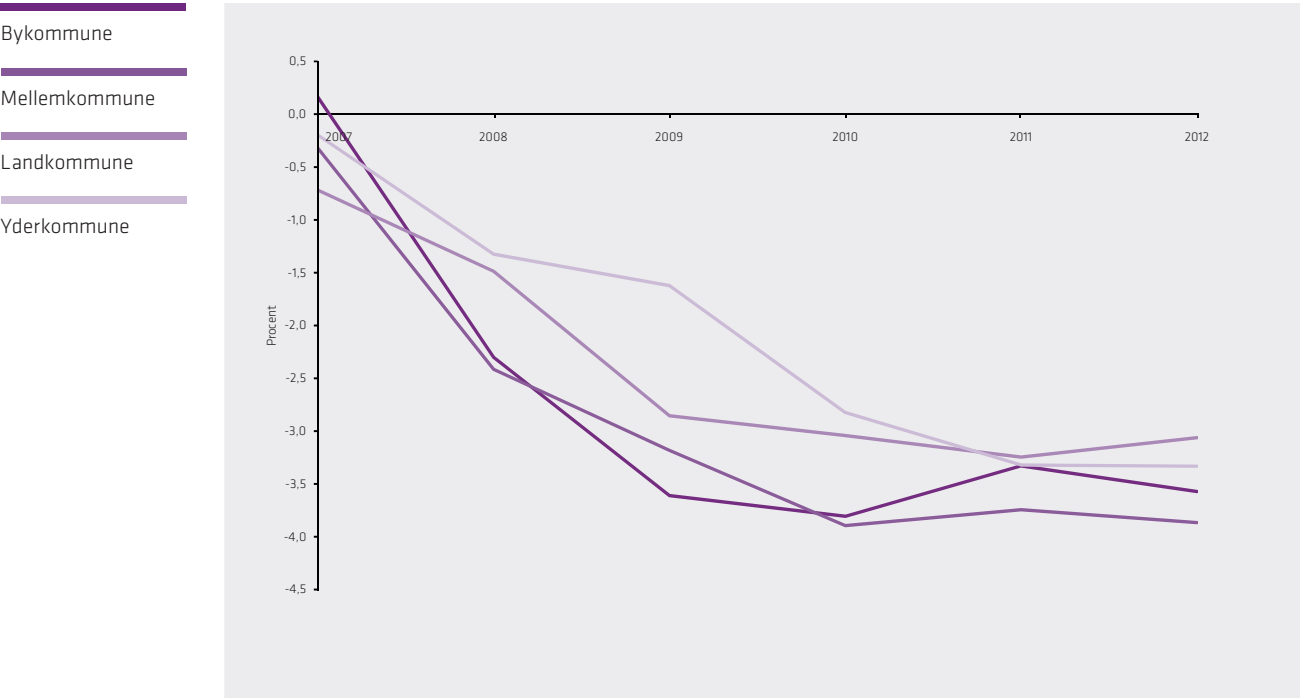
Fra 2007 til 2012 er der relativt flere arbejdssteder, der lukker. De flere lukninger end åbninger, som ses i slutningen af perioden, kommer i kølvandet på den økonomiske krise. I 2012 reduceres det samlede antal private arbejdssteder med 3-4 procent afhængig af kommunetype (se figur 2.1). Yderkommunerne adskiller sig lidt, da de har relativt færre lukninger end de andre områder i begyndelsen af perioden, men i 2012 ligner yderkommunerne de andre kommunetyper i forholdet mellem lukninger og åbninger.

Dette temahæfte tager udgangspunkt i en geografisk opdeling af kommuner i kommunetyper, men inden for kommu-

netyperne er der også forskelle. Figur 2.2 viser forskellen mellem arbejdssteder, der lukker og åbner i de enkelte kommuner, relativt til det samlede antal arbejdssteder. I perioden 2007-2012 har alle kommuner oplevet flere arbejdsstedslukninger end -åbninger. Blandt de kommuner, hvor relativt flest arbejdssteder lukker, er der både by-, mellem-, land- og yderkommuner, hvilket viser, at der er forskelle inden for kommunetyperne. Således kan man ikke påstå, at de danske land- og yderkommuner rammes hårdere af arbejdsstedslukninger. Kortlægningen viser derimod, at lukninger rammer på tværs af kommunetyperne. De kommuner, der oplever relativt flest lukninger i perioden 2007-2012, er blandt andre Høje-Taastrup, Brøndby og Sorø, mens kommunerne med relativt færrest lukninger blandt andre er Samsø, Vælsbæk og Lolland (se appendiks 3 for alle kommuners værdier).

FIGUR 2.1

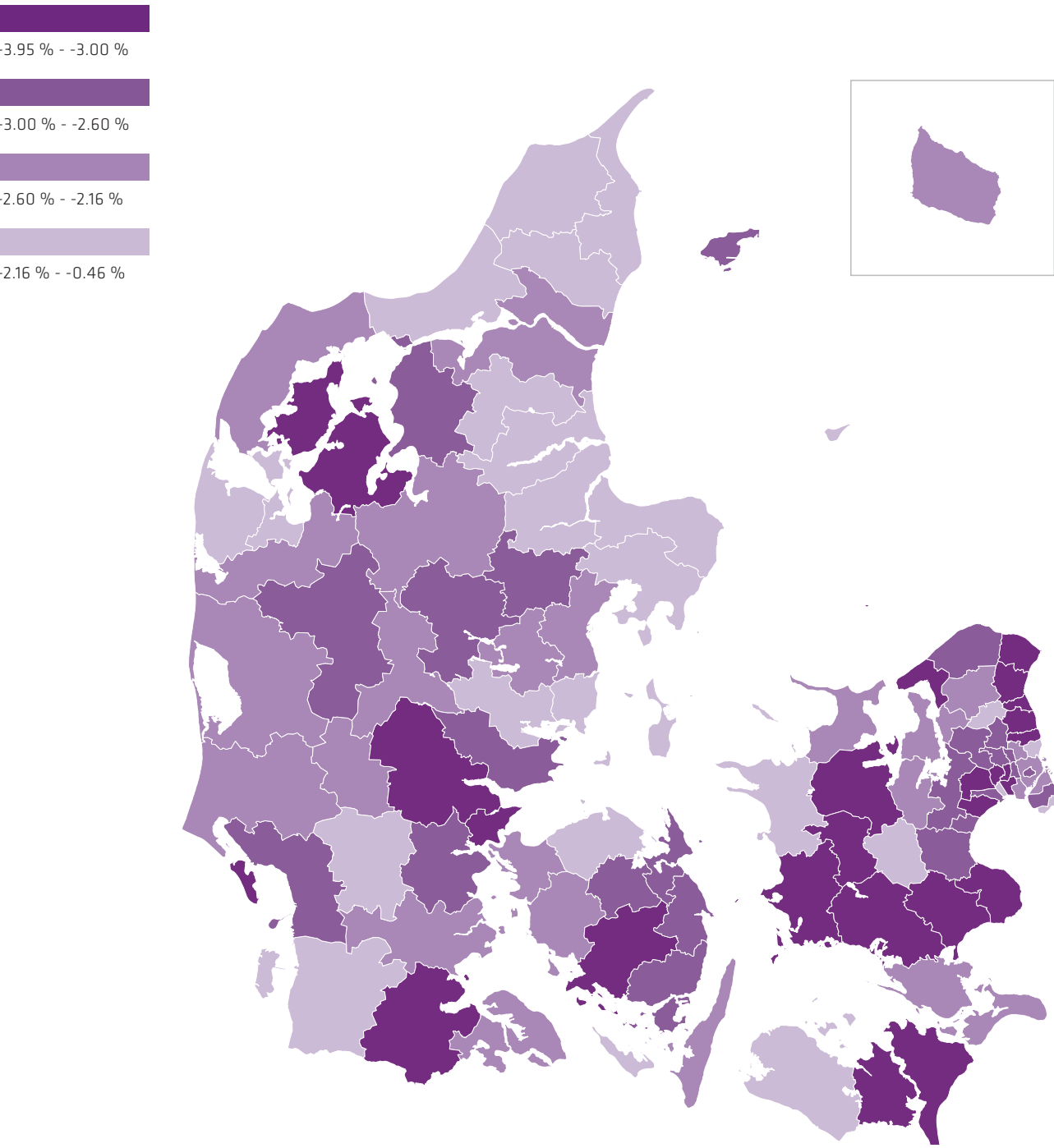
FORSKELLEN I ARBEJDSSTEDER DER LUKKER OG ÅBNER, RELATIVT TIL DET SAMLEDE ANTAL ARBEJDSSTEDER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners forskel mellem lukninger og åbninger relativt til alle private arbejdssteder med minimum 3 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I 464.086 observationer i perioden 2007-2012.

FIGUR 2.2

FORSKELLEN I ARBEJDSSTEDER DER LUKKER OG ÅBNER, RELATIVT TIL DET SAMLEDE ANTAL ARBEJDSSTEDER FOR KOMMUNER. I PROCENT OG INDELT I KVARTILER.

Anm.: Gennemsnittet er beregnet ud fra forskellen mellem lukninger og åbninger relativt til alle private arbejdssteder med minimum 3 fuldtidsansatte i kommunen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 464.086 observationer i perioden 2007-2012.

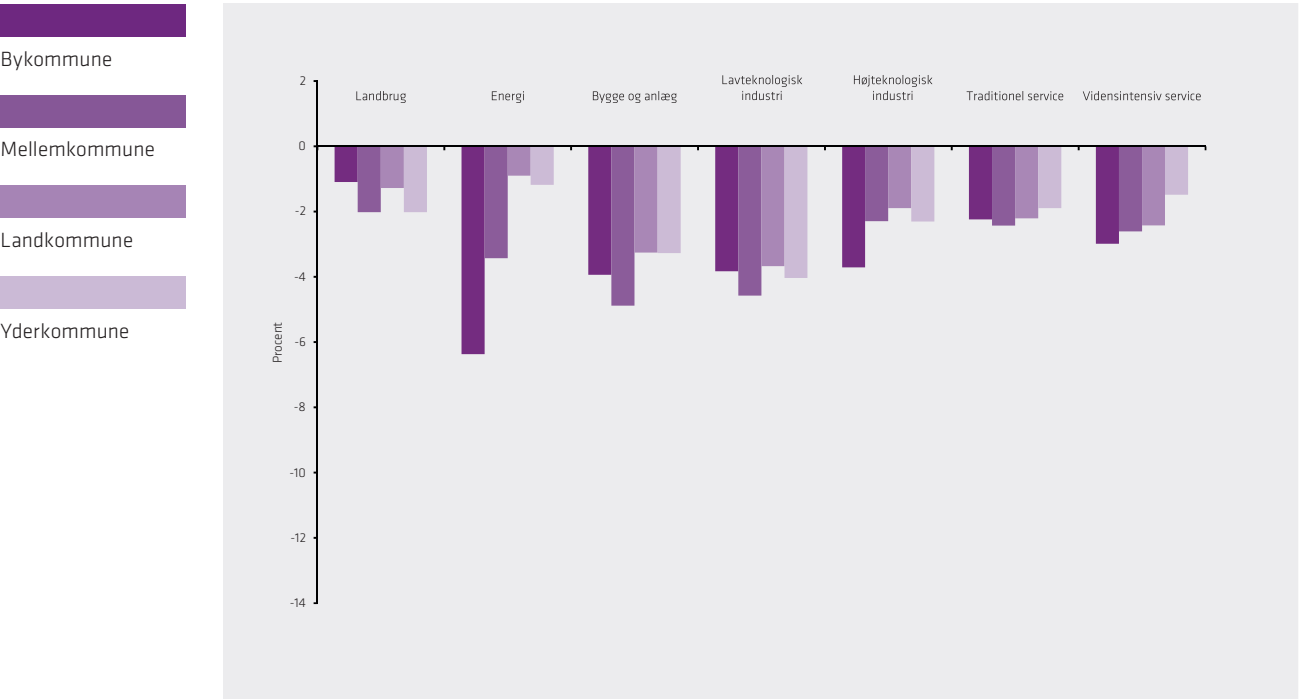
Bygge og anlæg samt industrien oplever relativt flest lukninger

I Danmark er der en tendens til, at traditionelle industrierhverv er placeret i land- og yderområder, mens vidensintensive erhverv er lokaliseret i byområder og særligt hovedstadsområdet (Hansen & Winther, 2012). Hvis en økonomisk krise rammer nogle erhverv hårdere end andre, kan de kommunale erhvervsforskelle betyde, at nogle områder oplever den økonomiske krise som et større chok og en større beskæftigelsesmæssig nedgang end andre. Dette kan øge pendling og flytninger specielt i disse områder. Vi undersøger derfor, i hvilke brancher lukningerne forekommer, og om der er forskel mellem kommunetyper.

Figur 2.3 viser, at den største negative udvikling sker inden for arbejdssteder i energibranchen i bykommuner. Dog udgør energibranchen i bykommunerne 1 procent af arbejdsstederne og 1,5 procent af arbejdspladserne. Andelen af lukninger i bygge og anlægsbranchen er størst i by- og mellemkommunerne. Inden for lavteknologisk industri sker der en negativ udvikling i mellem- og yderkommunerne på hhv. 5 og 4 procent. Bykommunerne har den største negative udvikling inden for højteknologisk industri på omkring 4 procent i perioden. For arbejdssteder inden for service (traditionel og vidensintensiv) viser figuren, at den mindste negative udvikling forekommer i yder- og landkommunerne. For arbejdssteder i traditionel service er den største negative udvikling i mellemkommunerne (2,5 procent), mens der inden for vidensintensiv service ob-

serveres den største negative udvikling i bykommunerne (3 procent). Generelt viser figuren, at der ikke er markante forskelle mellem kommunetyperne i forhold til lukninger og åbninger af arbejdssteder inden for brancher i perioden 2007-2012.

✕ FIGUR 2.3 FORSKELLEN I ARBEJDSSTEDER DER LUKKER OG ÅBNER, RELATIVT TIL DET SAMLEDE ANTAL ARBEJDSSTEDER INDEN FOR SYV HOVEDBRANCHER OG KOMMUNETYPER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners forskel mellem lukninger og åbninger relativt til alle private arbejdssteder med minimum 3 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 464.086 observationer i perioden 2007-2012.

Færrest fratrædelser efter lukninger i bykommuner

Da der kan være et varierende antal ansatte på arbejdssteder, er det interessant at undersøge, hvor mange ansatte der rent faktisk rammes af lukningerne, og ikke blot hvor mange arbejdssteder som lukker. En lukning af et arbejdssted med 300 ansatte vil således have en større betydning end lukningen af et arbejdssted med 30 ansatte, hvis lukningerne forekommer i det samme område. I denne sammenhæng er det vigtigt at påpege, at der er mange ansatte, som skifter job, uden at arbejdsstedet lukker. I 2012 var den dan-

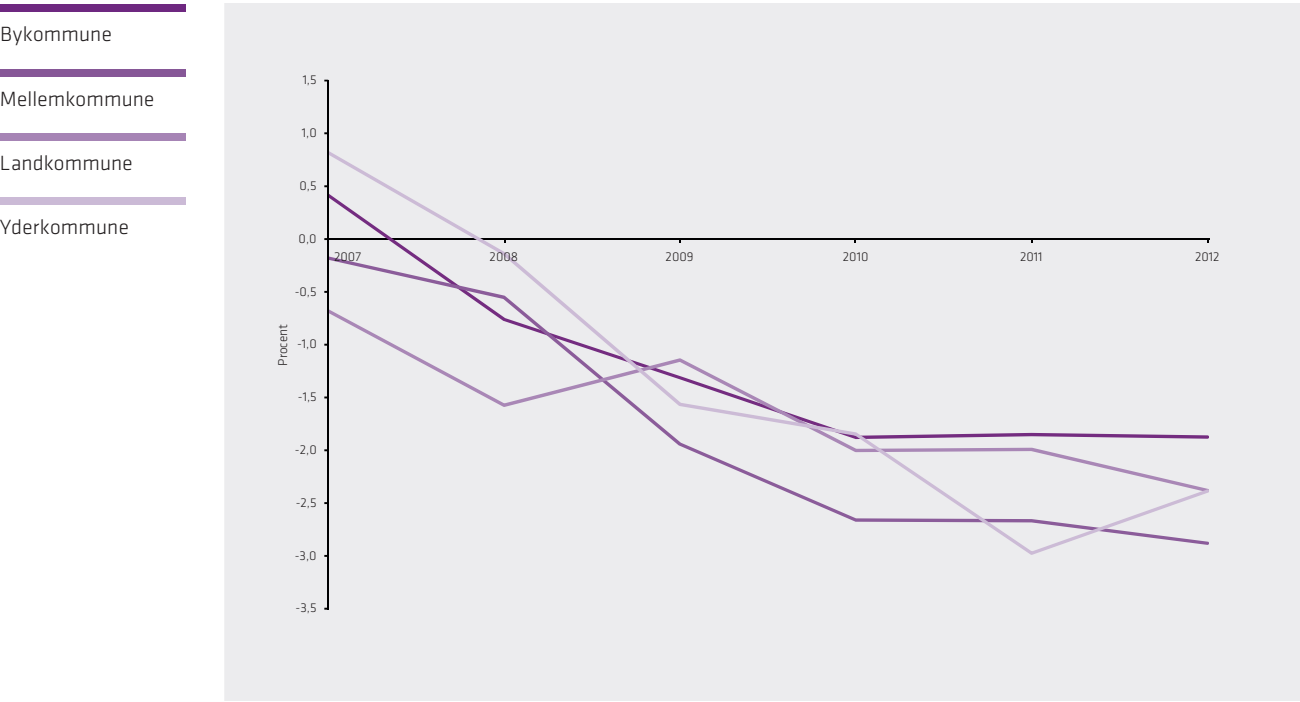
ske jobomsætning – det vil sige, antallet af gange et job bliver besat med en ny medarbejder – omkring 700.000, hvilket udgjorde omkring en fjerdedel af de beskæftigede i 2012 (Eurostat 2012). Vi kigger i dette afsnit kun på job, der bliver fratrådt pga. lukninger eller tiltrådt pga. åbninger.

Figur 2.4 viser, at der tiltræder flere i forbindelse med arbejdsstedsåbninger end der fratræder i forbindelse med arbejdsstedslukninger i bykommuner og yderkommuner i 2007. I resten af perioden oplever alle kommunetyper en negativ udvikling. Således følger figur 2.4 den samme trend, som ses i figur 2.1 for udviklingen i antal arbejdssteder. Heller ikke her

kan man entydigt sige, at land- og yderområder klarer sig dårligere, om end man kan pege på, at særligt bykommuner ser ud til at klare sig lidt bedre end de andre kommunetyper til sidst i perioden.

Det skal bemærkes, at det kun er fratrædelser eller ansættelser på arbejdssteder, der lukker eller åbner, som indgår i figur 2.4. Man kunne fx forestille sig, at mange arbejdssteder indskrænker antallet af ansatte i perioden, eller ansætter flere personer i nogle perioder, men disse ansættelser og fratrædelser indgår ikke i figur 2.4. Det skyldes, at vi er interesserede i at undersøge udviklingen i antallet af ansatte i forbindelse med fratrædelser for lukninger og åbninger.

× FIGUR 2.4 ANSATTE, SOM FRATRÆDER I FORBINDELSE MED LUKNINGER ELLER ANSÆTTES I FORBINDELSE MED ÅBNINGER, RELATIVT TIL DET SAMLEDE ANTAL FULDTIDSANSATTE. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andele af personer som fratræder i forbindelse med lukninger og ansættes i forbindelse med åbninger på arbejdssteder med minimum 3 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 464.086 observationer i perioden 2007-2012.

Industriansatte i yderområder rammes hårdere af lukninger

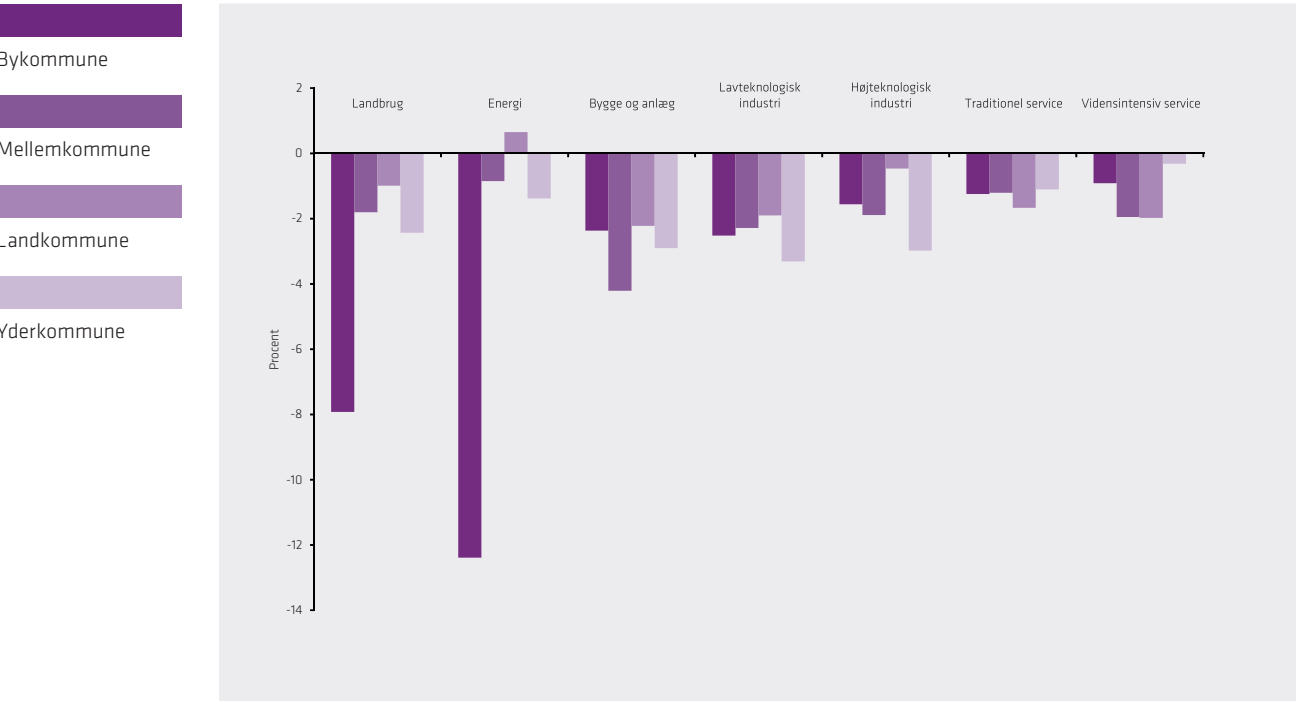
Ligesom vi viste brancheforskelle for åbninger og lukninger mht. arbejdssteder (figur 2.3), viser figur 2.5 udviklingen i andelen af fuldtidsansatte, som fratræder i forbindelse med lukninger, modregnet de der ansættes i forbindelse med åbninger, for syv hovedbrancher. Figuren viser, at den største negative udvikling sker inden for landbrug og energi i bykommuner (som dog står for en meget lille andel af den samlede andel af beskæftigede). Inden for industri oplever yderkommunerne

den største negative udvikling. I perioden sker der et fald inden for lavteknologisk og højteknologisk industri på 3 procent i yderkommunerne. Imens viser by-, mellem- og landkommuner et fald på ca. 2 procent inden for lavteknologisk industri.

Figur 2.5 viser, at yderkommunerne oplever den mindste negative udvikling inden for servicesektoren. Samtidig ses det, at mellem- og landkommunerne oplever den største negative udvikling, omkring 2 procent, samt at bykommunerne har en negativ udvikling på 1 procent. Inden for traditionel service er udviklingen i by-, mellem- og landkommunerne ensartet med 1 procent flere fratrædelser i for-

bindelse med lukninger end ansættelser i forbindelse med åbninger. Sammenholdes figur 2.5 med figur 2.3, ses det, at billedet generelt er det samme, dog med en tendens til at yderkommunerne rammes relativt hårdere, når det gælder arbejdspladser i forhold til arbejdssteder i industrien. Imens oplever fx bykommunerne, at relativt mange arbejdssteder lukker i industrien, samtidig med at niveauet er lavere, når man undersøger nedgangen i arbejdspladser. Dvs. at industriansatte i bykommunerne ikke ser ud til at være lige så hårdt ramt, som de der bor i yderkommunerne på fratrædelsestidspunktet.

× FIGUR 2.5 ANSATTE, SOM FRATRÆDER I FORBINDELSE MED LUKNINGER ELLER ANSÆTTES I FORBINDELSE MED ÅBNINGER, RELATIVT TIL DET SAMLEDE ANTAL FULDTIDSANSATTE INDEN FOR SYV HOVEDBRANCHER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andele af personer som fratræder i forbindelse med lukninger og ansættes i forbindelse med åbninger på arbejdssteder med minimum 3 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 7.713.514 observationer for fuldtidsansatte på private arbejdssteder, i perioden 2007-2012.

03

Flyttemønstre i danske kommuner

Flyttemønstre i danske kommuner

Tidligere undersøgelser viser, at nærhed til by- og vækstområder hænger sammen med arbejdsstyrkens muligheder for at komme i beskæftigelse efter en fratrædelse (Pinch & Mason, 1991; Grimes & Young, 2011). Huttunen et al. (2015) finder, at det i Norge forholder sig således, at ledighed efter en fratrædelse faktisk øger sandsynligheden for at flytte, men også at faktorer såsom sociale relationer i et område har betydning for, om man flytter. Endvidere finder Huttunen et al., at der er

en tendens til, at indbyggere flytter pga. ledighed i yderområder end i byområder. Pekkala & Tervo (2002) finder, at folk, der flytter i Finland, oftere undgår ledighed end de, der ikke flytter. Dog ser Pekkala & Tervo også, at denne positive sammenhæng mellem at flytte og komme i beskæftigelse igen forsvinder, når der kontrolleres for personlige karakteristika.

I kapitel 4 undersøger vi, om manglen de beskæftigelsesmuligheder i 'tyndere' arbejdsmarkeder hænger sammen med, at folk vælger at fraflytte især land- og yderkommuner. Dette kapitel er en beskrivende kortlægning af, hvorvidt personer, der mister deres arbejde i forbindelse med arbejdsstedslukninger i Danmark, flytter, samt hvor de flytter hen. Flytningerne undersøges inden for en toårig periode efter arbejdsstedslukningen (se faktaboks 3.1 for datadetaljer).

Hovedkonklusion

De fratrådte fra yder- og landkommuner flytter ikke mere end dem fra bykommuner

Kortlægningen viser, at de fratrådte efter en arbejdsstedslukning i land- og yderkommuner ikke flytter mere end de fratrådte i mellem- og bykommuner. Stør-

stedelen af dem, der flytter, flytter til bykommuner, mens en relativ lille andel flytter til yderkommuner. Mere end halvdelen af fraflytterne er unge i alderen 18-30 år.

Datasæt og definition af flytninger

Datasættet omfatter personer i alderen 18-64 år, der fratræder private arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte (årsværk) i perioden 2007-2012. Der er to grunde til, at vi beskriver fratrådte fra denne størrelse arbejdssted. For det første skal arbejdsstedet have en vis størrelse, for at lukningen forventes at være et eksogent stød til de ansatte, dvs. at de ikke regnede med, at arbejdsstedet lukkede. For det andet forventes lukninger af større arbejdssteder at have en indflydelse på det lokale arbejdsmarked – særligt i yderområder. I perioden 2007-2012 er der 4.544 private arbejdssteder, der lukker, og 119.908 personer i alderen 18-64 år, som fratræder disse arbejdssteder. Af de fratrådte er der 9.472 personer, som flytter indenfor to år, og 110.436 personer, der bliver boende i samme kommune som på fratrædelsestidspunktet. Få personer fratræder arbejdssteder flere gange i perioden, og ser man bort fra disse, omfatter analysen 115.264 unikke personer.

En **flytning** er en flytning mellem to kommuner. Dvs. at flytter man inden for samme kommune, så registreres flytningen ikke. Vi har lavet en række robusthedstjek med forskellige datasæt og flyttedefinitioner. Vi har bl.a. undersøgt flytninger til mere urbane kommuner, mellem kommunetyper, brugt andre kommuneinddelinger, undersøgt flyttemønstre for fratrådte i forbindelse med både lukninger og arbejdssteder, som indskrænker medarbejderstaben osv. – alle giver tilsvarende resultater. Da de danske kommuner i dag er så relativt store, ser vi flytning fra én kommune til en anden som en større livsbegivenhed. En sådan flytning vil fx ofte medføre skole- og lægeskift mv., også selvom personerne flytter til en kommune tæt på. Da kommunerne i København og Københavns omegn er relativt mindre arealmæssigt end de resterende danske kommuner, aggregerer vi netop disse områder til ét samlet område, man kan flytte ind og ud af (se appendiks 4). Flyttemønstre undersøges **to år efter en arbejdsstedslukning**, da der er faktorer, som gør at man ikke flytter med det samme. Omvendt giver det ikke mening at kigge på en længere periode, da det så er sværere at argumentere for sammenhængen mellem fratrædelsen og flytningen.

Færre flytter mellem kommunetyperne

Som beskrevet tidligere forventer vi, at fleksibilitet og mobilitet hænger sammen med fratrådtes fremtidige jobmuligheder. Fleksibilitet kan være faglig fleksibilitet, hvor man har mulighed for at omstille sig til andre fag end det, man er uddannet i eller har erfaring inden for. Derimod henviser geografisk fleksibilitet til, hvorvidt arbejdsstyrken er villig til at flytte eller pendle efter ledige job (Deding & Filges, 2004). I dette kapitel ser vi på flytninger i årene efter en arbejdsstedslukning. Se faktaboks 3.1 for forklaring og datasæt.

Figur 3.1 viser, at der er en større andel af dem, der mister deres job i 2007 sammenlignet med personer i 2012, som inden for

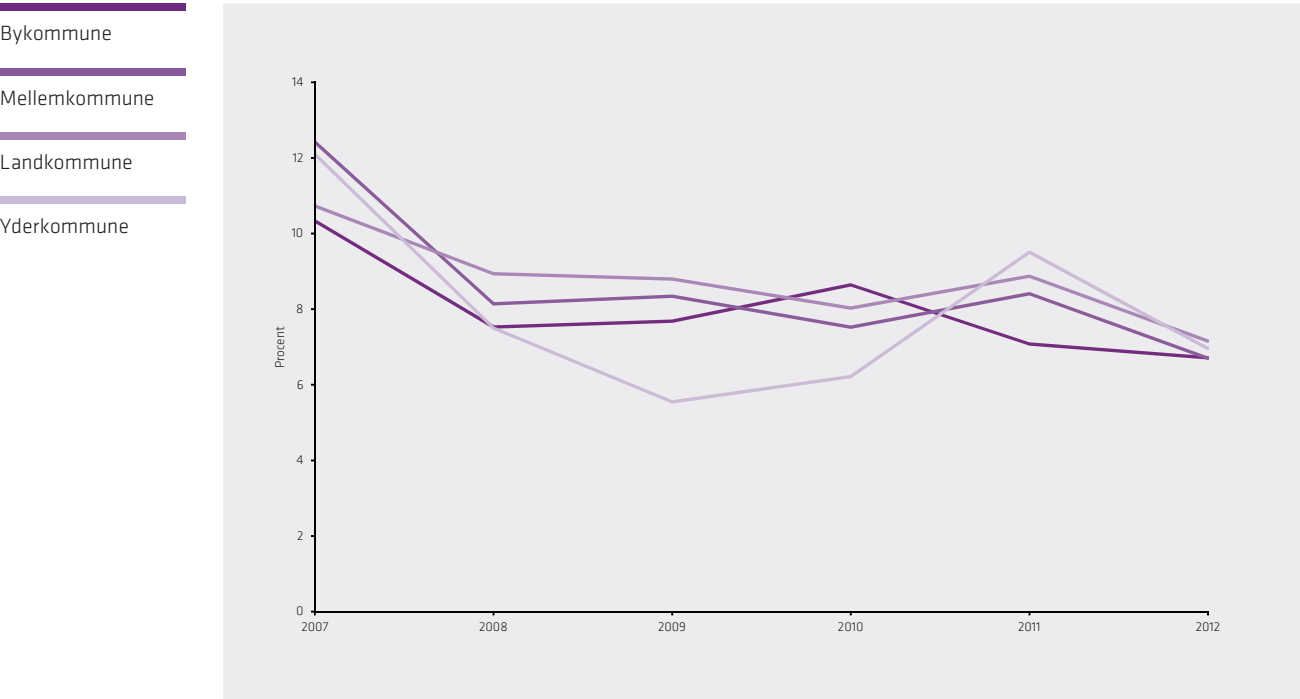
to år vælger at flytte. Fra 2008 ligger andelen for by-, mellem- og landkommuner nogenlunde konstant omkring 8 procent. For fratrådte i yderkommunerne svinger andelen, der flytter mere – fra 12 procent i 2007 til 6 procent i 2009 og op på niveau med de andre til slut i perioden. I 2012 nærmer andelene fra de fire kommunetyper sig hinanden, og der er ca. 7 procent af dem, der fratræder i 2012, som flytter inden for to år.

At færre flytter, da krisen rammer i 2008, kan hænge sammen med, at det på det tidspunkt er sværere at flytte og komme i beskæftigelse, end det har været tidligere. Derudover forårsager krisen store udsving på boligmarkedet, som gør at mange boliger falder i pris under krisen. Dette kan betyde, at der er færre, som kan købe hus, samtidig med at det kan være en ud-

fordring at sælge boligen til den pris, man betalte før krisen, og dermed er boligejerne i højere grad end tidligere fastlåste.

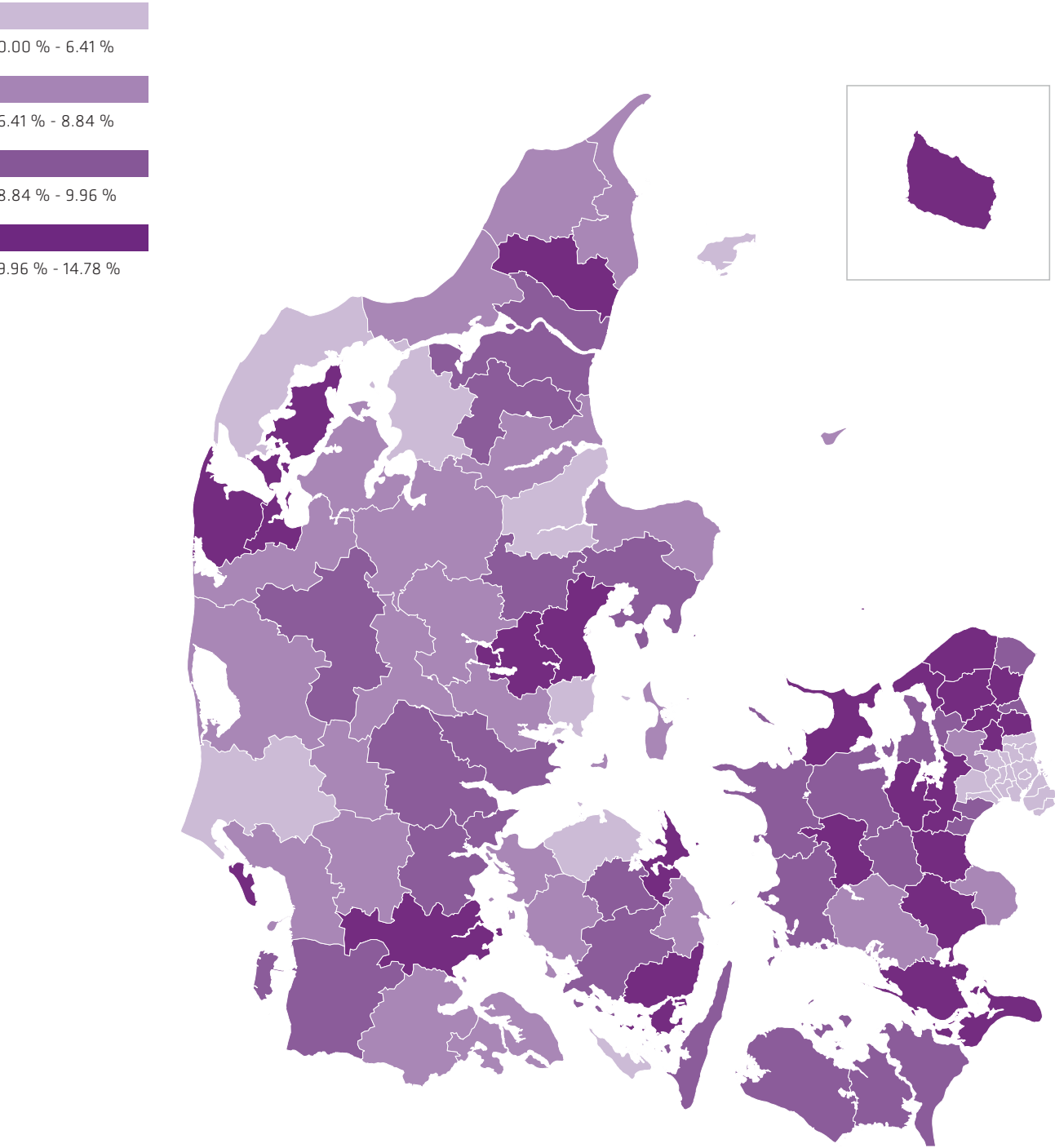
Der forekommer kommunevariation inden for de enkelte kommunetyper, og således kan man ikke entydigt sige, at flest flytter fra land- og yderkommuner. Figur 3.2 viser, at der generelt er relativt få, som flytter efter en fratrædelse i forbindelse med en arbejdsstedslukning. Der er flest, som flytter fra Svendborg og Lemvig (omkring 15 procent). Imens færrest flytter fra Læsø og Dragør (se appendiks 3 for alle kommunernes værdier).

FIGUR 3.1 ANDEL DER FLYTTER INDENFOR TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE I FORBINDELSE MED ARBEJDSSTEDSLUKNINGER. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andele af personer, som flytter inden for to år efter en arbejdsstedslukning med minimum 10 fuldtidsansatte for 18-64-årige som fratræder arbejdssteder, der lukker og har minimum 10 fuldtidsansatte. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

FIGUR 3.2 ANDEL DER FLYTTER EFTER EN FRATRÆDELSE I FORBINDELSE MED ARBEJDSSTEDSLUKNINGER I KOMMUNER. I PROCENT OG INDELT I KVARTILER.

Anm.: Gennemsnittet er beregnet ud fra antallet der flytter inden for to år efter en arbejdsstedslukning, relativt til det samlede fratrådte fra private arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte for 18-64-årige. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

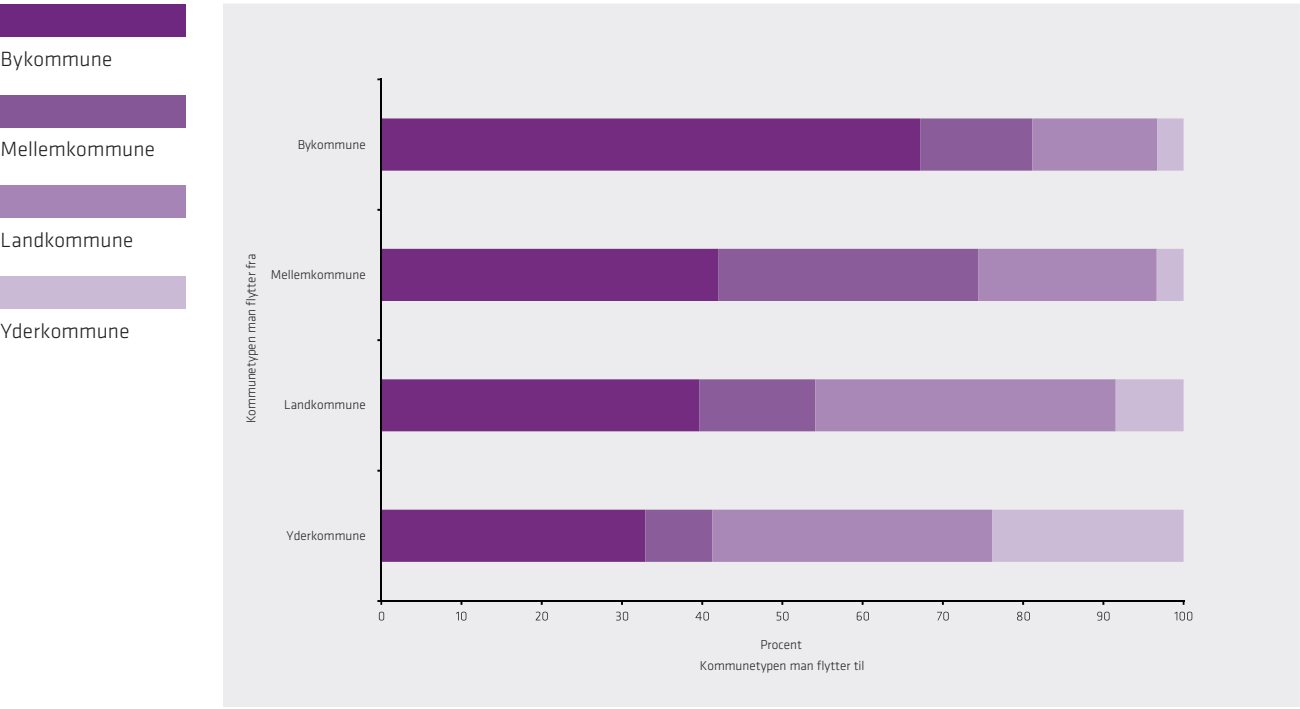
Flest flytter til bykommuner

Figur 3.3 viser, hvor de fratrådte i perioden 2007-2012 flytter hen. Det ses, at blandt de fratrådte, der flytter, er der flest, som flytter til en bykommune, med undtagelse af de fratrådte fra yderkommunerne. De fratrådte fra yderkommunerne flytter i høj grad til landkommuner (35 procent) og bykommuner (33 procent). Der er for yder-, land-, mellem- og bykommuner hhv. 24, 9, 3 og 3 procent, som flytter til yderkommuner. Samlet set er der få af de fratrådte (6 procent), som flytter til yderkommuner inden for to år.

Blandt fraflytterne er der mange unge

I gennemsnit er gruppen af fratrådte, der flytter, forskellig fra de fratrådte, der ikke flytter (se appendiks 5). Blandt gruppen af fraflyttere er over halvdelen unge, ugifte og har ingen børn. Majoriteten af fraflytterne har grundskole eller ungdomsuddannelse som højest fuldførte uddannelse, har en årlig løn på mindre end 300.000 kroner og ejer ikke deres bolig. Halvdelen af fraflytterne har arbejdet i traditionel service.

× FIGUR 3.3 KOMMUNETYPEN FRATRÅDTE FLYTTER TIL. I PROCENT.

Anm.: Gennemsnittet i kommunetypen er beregnet ved at kigge på hvortil de, der flytter inden for to år efter en arbejdsstedslukning flytter hen, for 18-64-årige som fratræder arbejdssteder, der lukker og har minimum 10 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 9.472 observationer i perioden 2007-2012.

04

**Hvem flytter efter
en fratrædelse?**

Hvem flytter efter en fratrædelse?

I kapitel 1-3 viser vi, at arbejdsstyrken, erhvervsstrukturen og flyttemønstrene for fratrådte i geografiske områder er forskellige. I dette kapitel undersøger vi, om det at miste sit job påvirker ens flyttømønster forskelligt, alt efter om man bor i byen eller på landet. Ved at sammenligne flytninger fra de forskellige kommunetyper blandt fratrådte kan vi vise statistiske sammenhænge mellem geografiske og personlige karakteristika og flytninger (se faktaboks 4.1 og 4.2). De sammenhænge, vi finder (illustreret i figur 4.5), kan til dels forklare den øgede urbanisering, vi har set i Danmark fra 2007 til 2014.

Generelt kan man opdele faktorer, der påvirker flyttømønstre i push- og pull-faktorer. Hvor pull-faktorer er de karakteristika, man tiltrækkes af i området. Byområder kan være attraktive pga. beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder, et kulturelt miljø, muligheder for at finde en partner mv. Push-faktorer er de karakteristika i et område, der skubber én væk. Høje boligpriser, manglende netværk, dyre leveomkostninger, forurening mv. kan være årsager til, at folk ikke flytter til byområder. Den danske velfærdsmodel giver mulighed for, at man på kort sigt kan klare sig uden beskæftigelse og uden at flytte

fra hus og hjem, da man ofte har ret til en række overførselsindkomster. Dette betyder, at hvis vi sammenligner os med fx USA (Florida, 2002, 2005; Ferguson et al., 2007; Chen & Rosenthal, 2008), så er det forventeligt, at der er færre i Danmark, der flytter i forbindelse med fratrædelser – også i yderområder – på kort sigt.

Hovedkonklusion

De fratrådte, der flytter fra yderkommuner, finder beskæftigelse eller starter en uddannelse

Næsten ni ud af ti af de fratrådte er i beskæftigelse to år efter en arbejdsstedslukning uafhængigt af kommunetype. Sandsynligheden for at flytte og komme i beskæftigelse efter en arbejdsstedslukning i yder- og landkommuner er ikke signifikant forskellig fra bykommuner. Derimod er sandsynligheden for at flytte og starte en uddannelse højere blandt de fratrådte i yder- og landkommuner end blandt de fratrådte i bykommuner. Samtidig kan vi se, at de fratrådte, som er ældre, er gift, har børn, bor i ejerbolig, har en erhvervsfaglig uddannelse og en relativ høj indkomst (inden fratrædelsen) har en mindre sandsynlighed for at flytte.

× FAKTABOKS 4.1

Beskæftigelsesmæssig status

For at analysere ændringer i den regionale beskæftigelse og flytninger har vi fulgt de ansatte, som er fratrådt i forbindelse med lukninger af arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte (se faktaboks 3.1 for databeskrivelse).

Beskæftigelse er kategoriseret i **fire hovedgrupper; i beskæftigelse, ledig, under uddannelse og på pension eller på anden vis uden for arbejdsstyrken** (i resten af temahæftet forkortet som **pension mv.**). Definitionen er baseret på hvert individs væsentligste indkomst. Vi aggregerer beskæftigelsesstatus i den toårige periode efter fratrædelsen. Hvis personen ifølge Danmarks Statistiks registre starter en uddannelse, efter de fratræder, får de status som uddannelsessøgende.

Flest finder beskæftigelse i bykommuner

Flere undersøgelser viser, at byområder har et bredere arbejdsmarked med flere arbejdspladser, og det kan være årsagen til, at flere flytter til byområder. Undersøgelser fra Sverige konkluderer, at særligt højtuddannede flytter til urbane områder pga. bedre jobmuligheder (Hansen & Niedomysl, 2009; Niedomysl & Hansen, 2010). En dansk undersøgelse viser også, at beslutningen om at flytte fra yder- og landområder hænger sammen med jobmuligheder (Aner & Hansen, 2014). Harmon (2013) kigger på, om størrelsen af arbejdsmarkedet har en effekt i forhold til jobmatch, og han finder, at der er et bedre match på store arbejdsmarkeder, som ofte findes i urbane områder, end på små arbejdsmarkeder. Fischer & Malmberg

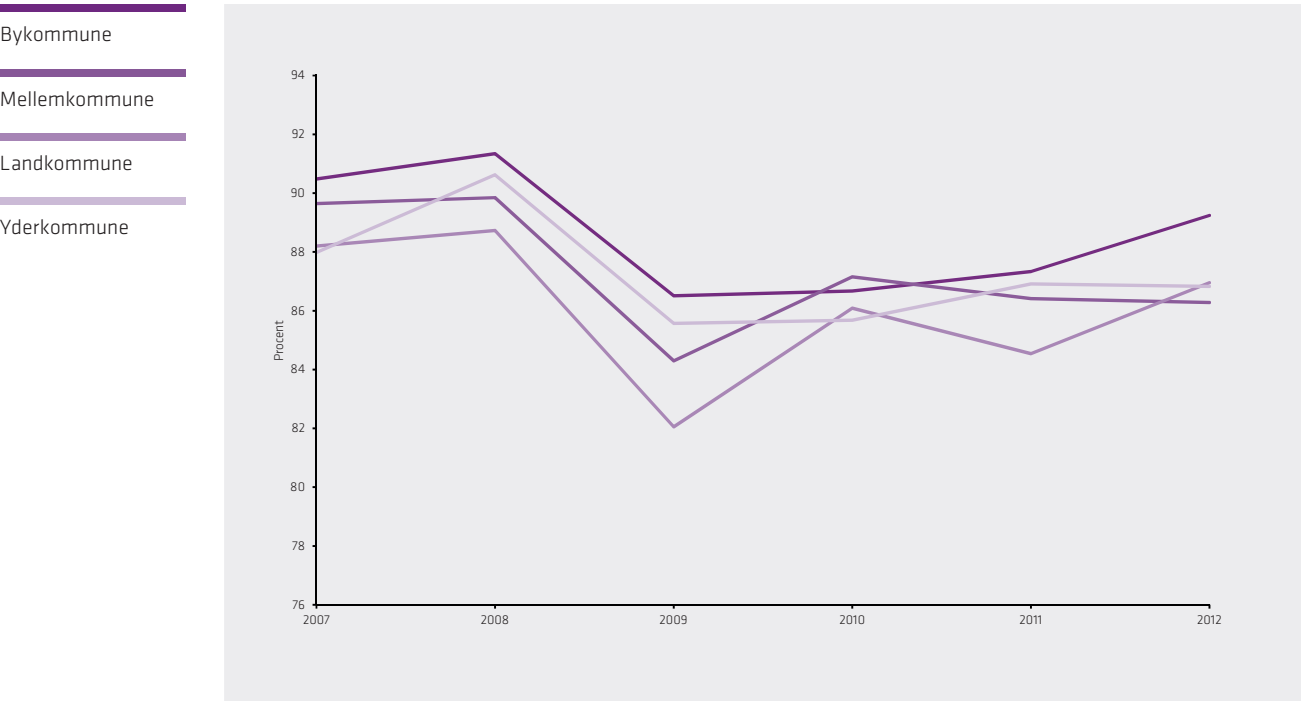
(2001) finder, at der er større sandsynlighed for at flytte, hvis man er arbejdsløs.

Både Niedomysl og Hansen (2010) og Lundholm et al. (2004) finder, at uddannelse er et vigtigt motiv for at flytte i Sverige. Det betyder, at det i høj grad er unge, som flytter til urbane områder. Efter endt uddannelse er der mange, som bliver i byerne, fordi der er beskæftigelsesmuligheder, hvilket kan øge urbaniseringen i udviklede lande (Lundholm et al., 2004; Niedomysl & Hansen, 2010).

Figur 4.1 viser, at de fratrådte i 2007 og 2008 har højere beskæftigelsesgrad end de fratrådte i de efterfølgende år, hvilket kan hænge sammen med den økonomiske krise, der starter i Danmark i 2008. Der er ikke stor forskel for kommunetyperne i forhold til beskæftigelsesgraden blandt fratrådte i perioden.

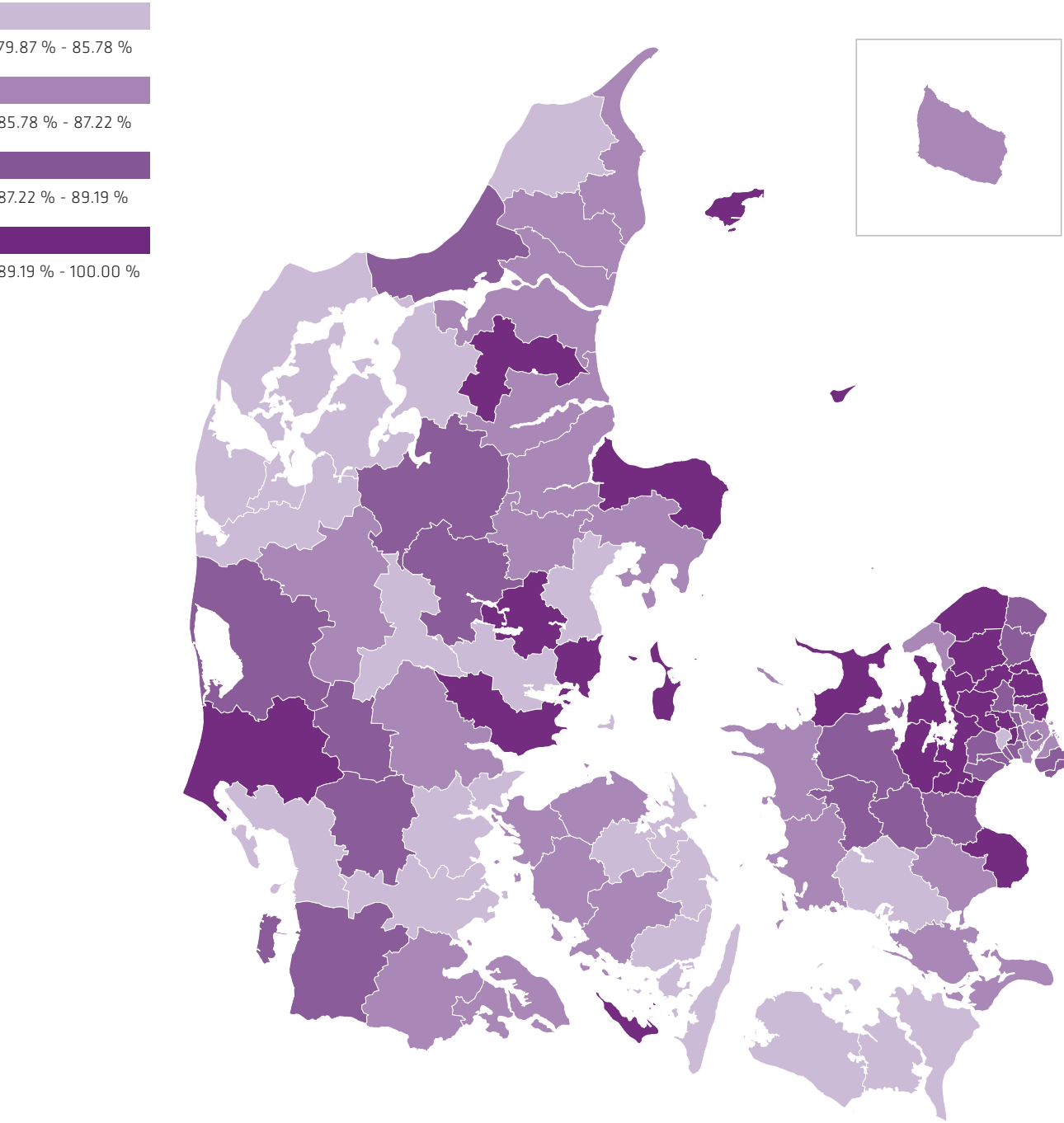
Figur 4.2 viser, at der er variationer i beskæftigelsesgraden i kommunerne inden for den samme kommunetype. Både by- og yderkommuner har en stor andel, der kommer i beskæftigelse, mens det modsatte også er tilfældet. Figur 4.2 viser, at kommuner lige uden for store byer (fx i Nordsjælland samt i Esbjerg og nogle ø-kommuner) har en høj beskæftigelsesgrad blandt fratrådte. De høje andele i ø-kommuner skal ses i lyset af, at der er relativt få observationer, hvorfor der ikke skal meget til for at få meget høje eller meget lave andele. Færre kommer i beskæftigelse i bl.a. Aarhus, København, den østlige del af Fyn, Lolland, Falster og Nordvestjylland (se appendiks 3 for alle kommunernes værdier). Dette hænger muligvis sammen med, at fratrådte bosat i disse områder i højere grad kommer under uddannelse – hvilket vi undersøger i næste afsnit.

FIGUR 4.1 ANDEL BESKÆFTIGEDE TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE. I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners beskæftigelsesandele for 18-64-årige, som fratræder arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

FIGUR 4.2 ANDEL BESKÆFTIGEDE TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE FOR KOMMUNER. I PROCENT.

Anm.: Beregnet for 18-64-årige som fratræder arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

Efter en arbejdsstedslukning kan de fratrådte vælge andre typer af beskæftigelse end et job (fx uddannelse). Tabel 4.1 viser, at de fleste fratrådte i de fire kommunetyper er beskæftigede to år efter en fratrædelse. 6-8 procent forbliver ledige, og 2-4 procent går på pension mv. Samtidig starter lidt under 4 procent af de fratrådte en uddannelse. I forlængelse af tabel 4.1 har vi kombineret beskæftigelsesmæssig status med flytning, og figur 4.3 viser, at der er en større andel af dem, der ikke flytter, som kommer i beskæftigelse igen, sammenlignet med dem, der

flytter. Til gengæld viser figuren også, at en større andel af dem, der flytter, starter en uddannelse inden for to år. Dette er på den ene side en smule overraskende, idet personerne i vores analyse alle har været ansat og dermed er etablerede på arbejdsmarkedet. På den anden side er det måske ikke så underligt, da det er de unge der flytter og de fleste uddannelsesinstitutioner i Danmark er koncentrerede, oftest i de større byer.

Andelen af fratrådte der flytter er størst i mellemkommuner (8 procent), mens an-

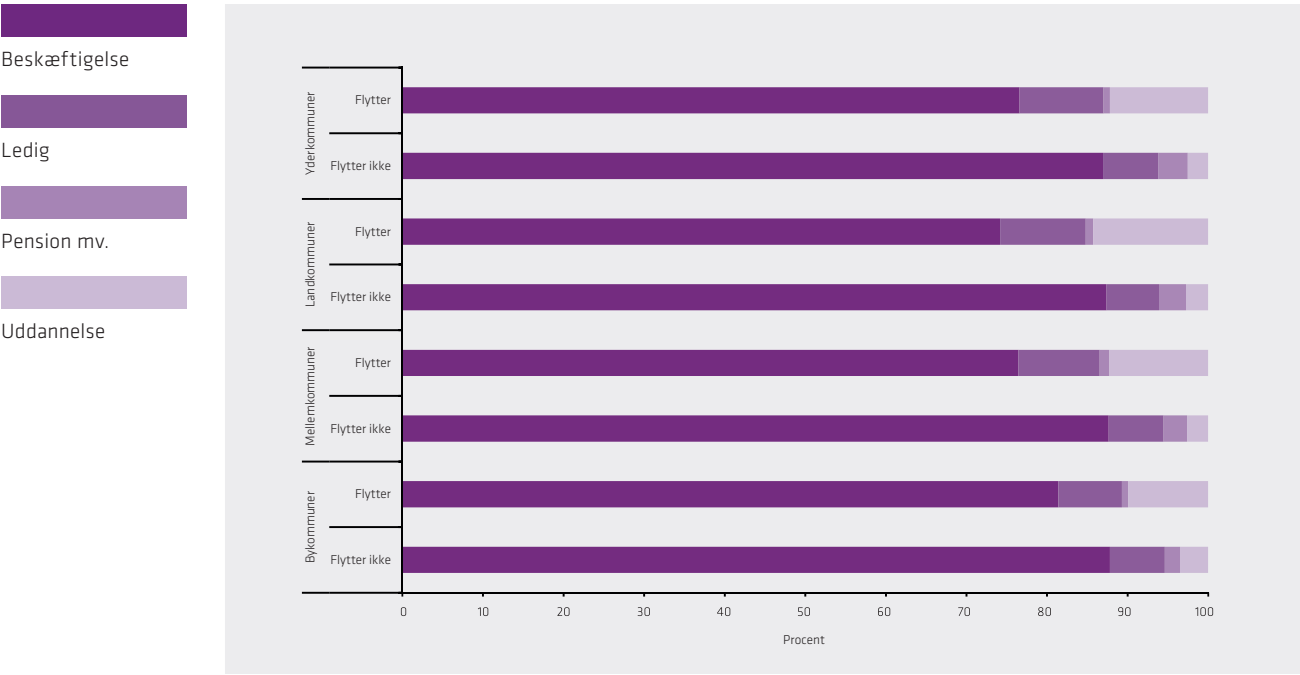
delen af de fratrådte i yderkommunerne der flytter er mindst (7 procent) (se appendiks 6). Figur 4.3 viser også, at meget få af dem, der flytter, går på pension eller er på anden vis uden for arbejdsstyrken. Der er relativt flere af dem, der flytter, som forbliver ledige, sammenlignet med dem, der ikke flytter, men her er der ikke taget højde for de personlige karakteristika, som kan være forskellige. I den efterfølgende analyse tager vi højde for disse karakteristika, så vi kan sammenligne de personer, der flytter med personer, der ikke flytter.

✗ TABEL 4.1 BESKÆFTIGELSESTATUS TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE. I PROCENT.

	Beskæftigelse	Ledig	Pension mv.	Uddannelse
Bykommune	88,60	6,03	2,12	3,48
Mellemkommune	87,27	6,64	2,90	3,34
Landkommune	86,10	8,03	3,48	3,53
Yderkommune	87,27	6,91	3,95	3,57

Anm.: Gennemsnittet er beregnet for 18-64-årige som fratræder arbejdssteder, der lukker og har minimum 10 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

✗ FIGUR 4.3 BESKÆFTIGELSE- OG FLYTTESTATUS TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE. I PROCENT.

Anm.: Gennemsnittet er beregnet for 18-64-årige som fratræder arbejdssteder, der lukker og har minimum 10 fuldtidsansatte. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

Geografi hænger til dels sammen med sandsynligheden for at flytte

Indtil nu har vi beskrevet arbejdsstyrken, erhvervsstrukturen og flyttemønstrene for geografiske områder ved simple kort og tabeller. Nu undersøger vi, om der er forskelle i flyttemønstre, når personer i fx yderområder mister deres job, i forhold til når personer fra andre områder mister

deres job, hvor vi tager højde for personlige karakteristika.

Figur 4.4 illustrerer fremgangsmetoden i undersøgelsen. Som sagt vælger vi at se på fratrædelser i forbindelse med arbejdsstedslukninger, for så kan vi antage, at alle de fratrådte fratræder pga. det samme eksogene chok, nemlig at arbejdsstedet lukker. Vi følger de fratrådte i to år efter en arbejdsstedslukning og estimerer sandsynligheden for, at den fratrådte flytter kommune, med udgangspunkt i den geografiske kategorisering; by-, mel-

lem-, land- og yderkommuner. Vi ser på, om flytningen hænger sammen med de fratrådtes geografiske placering på fratrædelsestidspunktet og deres fremtidige beskæftigelse. Pilen i figuren indikerer, at man skal have in mente, at vores data ikke tager højde for de valg og tanker, som ligger bag de fratrådtes faktiske valg og handlinger. Det vil sige, at vi ikke ved, om de fratrådte flytter, fordi de allerede har fået et jobtilbud i det nye område, eller om de fratrådte vælger at flytte og derefter får et job. Faktaboks 4.2 specificerer den statistiske model.

✗ FIGUR 4.4 MODEL FOR UNDERSØGELSESDSIGN.

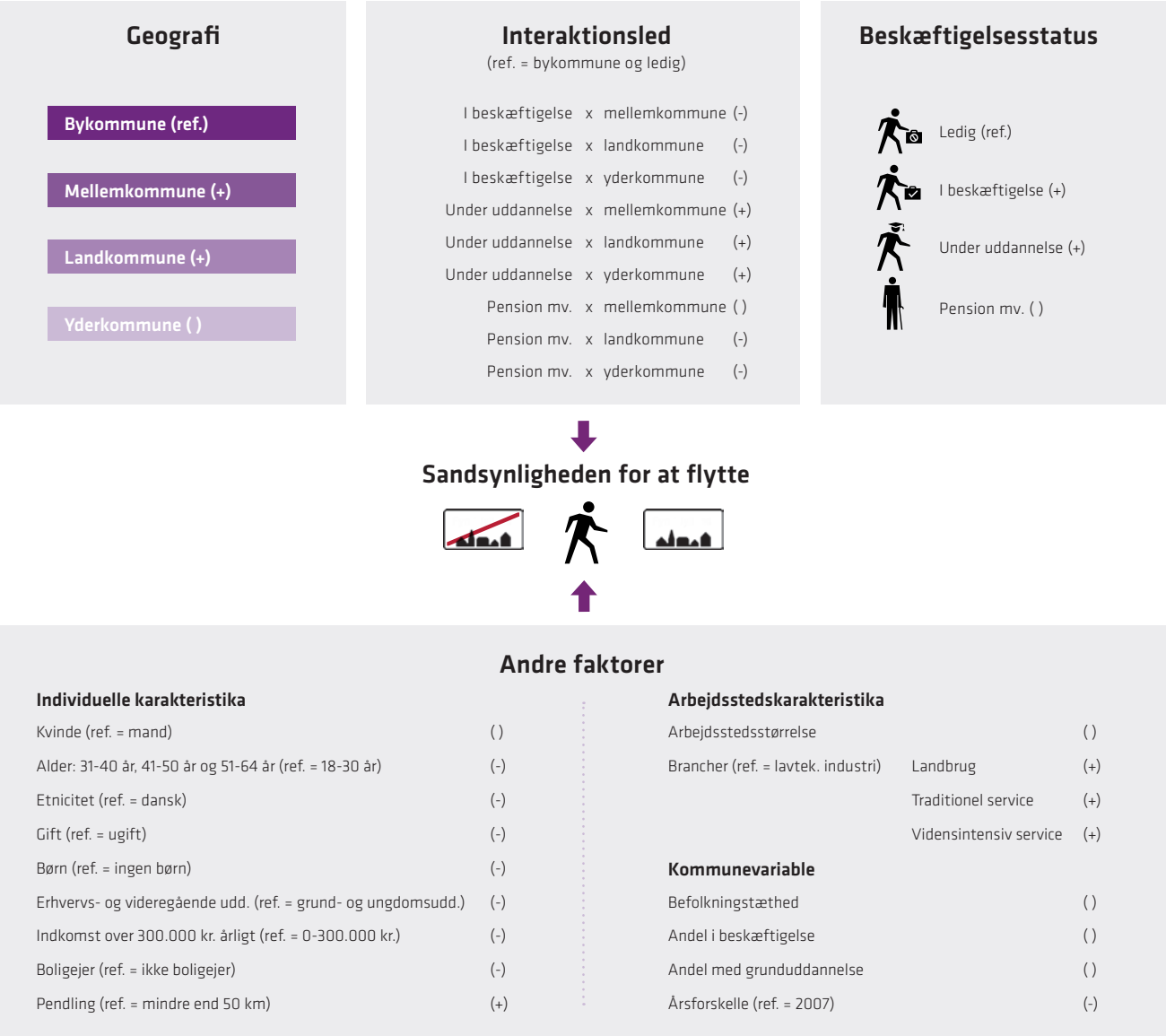
Model og variable i den statistiske analyse

Vi estimerer en lineær model for sandsynligheden for at flytte inden for to år efter en fratrædelse og sammenhængen mellem geografiske områder og beskæftigelsessituation. Undersøgelsen og modellen, der ligger til grund for dette temahæfte, er beskrevet i flere detaljer i følgende working paper: **Hansen, H. K., Håkonsson, D. og Weatherall, C. D. "Workplace closures, migration and employment: Does geography matter?"**.

Vi vil undersøge sammenhængen mellem geografiske områder og den fremtidige beskæftigelsessituation, og vi interagerer derfor de fire kommunetyper og den fremtidige beskæftigelsessituation. Samtidig tager vi højde for en række personlige karakteristika (fx køn, alder og uddannelse), arbejdssteds karakteristika (arbejdsstedets størrelse og branche) samt udvalgte kommunespecifikke karakteristika (befolkningstæthed, beskæftigelsesgrad og uddannelsesniveau), som alle måles på fratrædelsestidspunktet. Se appendiks 5 med alle variable og gennemsnitsværdier. Yderligere inkluderer vi kommunens fixed effect for at kontrollere for uobserverbare kommunespecifikke faktorer, og vi cluster vores standardfejl på pendlingsregioner, for at tage højde for at standardfejlene kan være korrelerede inden for pendlingsregioner.

FAKTORER, DER HÆNGER SAMMEN MED, AT FRATRÅDTE SANDSYNLIGHED FOR AT FLYTTE INDEN FOR TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE. OVERSICHT OVER UNDERSØGELSENS STATISTISKE RESULTATER.

Anm.: Ved (+) er der en positiv signifikant sammenhæng mellem den illustrerede faktor og sandsynligheden for at flytte og ved (-) er der en negativ signifikant sammenhæng. Fraværet af et (+) eller (-) indikerer, at der ikke er en statistisk sammenhæng. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012. Detaljerede resultater er dokumenteret i Hansen, Håkonsson og Weatherall (2017).

Figur 4.5 illustrerer resultaterne af den statistiske analyse og viser, at forskellige geografiske og personlige karakteristika hænger sammen med sandsynligheden for at flytte efter en fratrædelse. Ved (+) er der en positiv signifikant sammenhæng mellem faktoren og sandsynligheden for at flytte, og ved (-) er der en negativ sig-

nifikant sammenhæng. Hvis der ingen- ting står i parentes, har undersøgelsen ikke fundet en statistisk sammenhæng mellem sandsynligheden for at flytte og den specifikke faktor. Figur 4.5 viser altså sandsynligheden for at flytte inden for to år efter fratrædelse og den beskæftigelsesmæssige status to år efter en fra-

trædelse, men resultaterne forklarer ikke kausaliteten mellem flytning og beskæftigelsesmæssig status.

Undersøgelsens resultater for de geogra- fiske områder viser, at de fratrådte fra mellem- og landkommunerne generelt har en højere sandsynlighed for at flytte end

de fratrådte fra yder- og bykommunerne inden for en toårig periode (se figur 4.5). Samtidig viser resultaterne, at der er en højere sandsynlighed for, at den fratrådte er flyttet, hvis den fratrådte er kommet i beskæftigelse eller har startet en uddannelse, end hvis den fratrådte er forblevet ledig, er gået på pension eller på anden vis er uden for arbejdsstyrken inden for den toårige periode.

Kombineres kommunetype og beskæftigelsesstatus, har fratrådte fra mellem-, land- og yderkommuner, som er kommet i beskæftigelse inden for to år, en mindre sandsynlighed for at være flyttet sammenlignet med fratrådte fra bykommuner, som er kommet i beskæftigelse. Med andre ord ser det ud til, at fratrådte personer i ikke-urbane områder i højere grad finder beskæftigelse i området, hvor de bor, end det er tilfældet for de fratrådte i

urbane områder. En mulig forklaring kan være, at de fratrådte i ikke-urbane områder pendler længere. Vi har undersøgt, om de, der ikke flytter, pendler længere til ny beskæftigelse, men det ser vi ikke.

Figur 4.5 viser, at hvis de fratrådte fra ikke-urbane områder starter uddannelse, så er der større sandsynlighed for, at de også flytter inden for en toårig periode. Sandsynligheden for at flytte er størst for fratrådte fra yderkommuner, som starter en uddannelse. Med andre ord er der relativt flere fratrådte, som flytter fra ikke-urbane områder og starter en uddannelse, end det er tilfældet i urbane områder. En forklaring kan være, at de uddannelsessøgende i yderkommunerne bliver nødt til at flytte til bykommunerne, hvor uddannelsesinstitutionerne ligger.

Figur 4.5 viser, at det er mindre sandsynligt, at de fratrådte flytter, hvis de bor i ikke-urbane områder og går på pension mv. inden for to år, end de fratrådte i urbane områder. Dette kan til dels forklares med, at velfærdsstaten subsidierer personer, der ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet, og at det kan være svært at leve af en overførselsindkomst eller pension i byerne, hvor bolig- og leveomkostningerne er høje.

Socioøkonomiske faktorer hænger sammen med flytninger

Der kan som sagt være andre flyttemotiver end beskæftigelse, fx sociale relationer (Niedomysl, 2008). Lundholm (2007) skriver således, at beslutningen om at flytte altid er et indviklet samspil mel-

lem intentioner, begrænsninger, sociale bånd og tilfældigheder. Deding & Filges (2004) finder ligeledes, at familiemæssige forhold, som pardannelse, skilsmisse og skole eller pasning, er vigtige faktorer for danskerne i forhold til flytning.

Resultaterne illustreret i figur 4.5 viser, at der ikke er nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem køn og sandsynligheden for at flytte efter en fratrædelse. Er man ældre, har anden etnicitet end dansk, er gift, har børn, har erhvervsfaglig uddannelse eller har høj indkomst på fratrædelsestidspunktet, så har man en lavere sandsynlighed for at flytte. Dette stemmer bl.a. godt overens med Fischer & Malmberg (2001), som finder, at yngre personer, uden stærkt forankrede sociale relationer, som fx en partner, børn eller anden familie i området, i højere grad flytter. Endvidere tyder den lavere sandsynlighed for at flytte på, at der er nogle økonomiske hensyn (flytteomkostninger, hussalg mv.), som overvejes i forbindelse med en flytning på kort sigt.

Resultatet i figur 4.5 indikerer, at de fratrådte, som pendler over 50 km på fratrædelsestidspunktet, også har større sandsynlighed for at flytte inden for to år. Dette kan skyldes, at denne gruppe af fratrådte allerede besidder en vis fleksibilitet eller mobilitet, og at en flytning derfor ikke er så omkostningsfuld.

Weatherall (2007) viser, at arbejdssteds-karakteristika har betydning for fremtidige beskæftigelsesmuligheder efter ledighed i Danmark. Er det tidligere arbejdssted stort og har et godt ry, kan det øge ens beskæftigelseschancer, dog kan det modsatte også gøre sig gældende, hvis arbejdsstedet er lille og ukendt. Det kan også skyldes, at de store arbejdssteder ligger tæt på andre sammenlignelige arbejdssteder (jf. agglomerationsteorien), og at der derfor er beskæftigelsesmuligheder i nærområdet. Figur 4.5 viser, at de fratrådtes sandsynlighed for at flytte bliver mindre, jo større det tidligere arbejdssted var. Yderligere viser figur 4.5, at de fratrådte, der på fratrædelsestidspunktet er ansat inden for landbrug, tra-

ditionel og vidensintensiv service, har en større sandsynlighed for at flytte inden for to år.

Vi har inkluderet tre kommunedemografiske variable; befolkningstæthed, beskæftigelsesgrad og uddannelsesniveau. Disse variable kan, som omtalt i kapitel 1, indikere, om der er muligheder for velfærd og økonomisk udvikling i området. Figur 4.5 viser, at der ikke er nogen signifikant sammenhæng mellem de kommunale faktorer og sandsynligheden for at flytte. Det kan dog til dels skyldes, at vi inkluderer kommunens fixed effect i vores undersøgelse, og derved har taget højde for de specifikke kommune karakteristika.

Institutionelle faktorer kan som sagt påvirke flyttemønstre. Fx betyder overførselsindkomster og den danske velfærdsmodel, at folk, der mister arbejde, er mindre økonomisk sårbare end fratrådte er i andre lande og dermed er de ikke pressede til at flytte og finde arbejde i andre områder på kort sigt. Yderligere kan danske skatteregler favorisere nogle boligejere og ikke andre, hvilket betyder, at det måske på kort sigt ikke er økonomisk rentabelt at sælge hus og flytte i lejlighed i et andet område, hvor der er beskæftigelse (Andersen et al., 2010). Ofte er danske husholdninger baseret på to indkomster, hvilket betyder, at flyttebeslutningen skal indeholde to nye jobmuligheder og ikke kun én (Asheim & Hansen, 2009; Clifton et al., 2013). Figur 4.5 viser netop, at fratrådte boligejere og familier i mindre grad flytter, hvilket kan skyldes, at de har større personlige og økonomiske omkostninger ved en flytning.

Urbaniseringen i Danmark skyldes et samspil af faktorer

Figur 4.5 illustrerer, at både push- og pull-faktorer hænger sammen med sandsynligheden for at flytte efter en fratrædelse i Danmark. Det betyder, at den stigende urbanisering, vi har set i Danmark, ligesom i mange andre europæiske lande, ikke kan forklares ud fra en enkelt faktor.

Vores statistiske resultater understøtter en kombination af flere tidligere studiers resultater, hvor byens høje økonomiske aktivitet og tiltrækningskraft i form af faciliteter synes attraktivt for nogle fratrådte frem for andre (Hansen & Winther, 2012; Danske Regioner, 2010; Grimes & Young, 2011; Winther, 2013).

Temahæftets resultater tyder samtidig på, at det er unge fratrådte i ikke-urbane områder, som søger uddannelse, og som derfor flytter til de større byer, hvor de videregående uddannelsessteder i høj grad er placeret (Lundholm et al., 2004; Niedomysl & Hansen, 2010). Over tid kan disse unge, uddannelsessøgendes flyttemønster øge urbaniseringen. Det er dog meget vigtigt at holde sig for øje, at dette temahæfte kun sammenligner personer, der mister job i forskellige kommuner og disses flyttemønstre. Der er andre personer, som flytter, som vi ikke har med i denne undersøgelse.

Det kan også diskuteres, om den ulighed, vi har illustreret blandt de forskellige kommunetyper, altid er uønsket. Ifølge økonomisk tankegang vil man forvente en vis udligning eller konvergens imellem kommunetyperne over tid. Det vil sige, at uligheden imellem kommunetyper kunne være en drivkraft til vækst i stedet.

Litteratur

A

Andersen K.V., Bugge M.M., Hansen H.K., Isaksen A., & Raunio M. (2010) One Size Fits All? Applying the Creative Class Thesis onto a Nordic Context. *European Planning Studies*, 18, 1591–1609.

Aner L.G. & Hansen H.K. (2014) Flytninger fra byer til land- og yderområder - SFI. [Movements from cities to rural and peripheral areas]. 1-166.

Antel J.J. (1985) Human Capital Investment Specialization and Wage Effects of Voluntary Labor Mobility. *The Review of Economics and Statistics*, vol. 68, no. 3, 477-483.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017) De rigeste områder slår rekord, mens de fattiges indkomst falder.

Arlbjørn J.S., Luthje T., Mikkelsen O.S., Schlichter J., & Thoms L. (2013) Danske producenters udflytning og hjemtagning af produktion. Finansieret af Kraks Fond og udgivet i samarbejde med Kraks Fond Byforskning, København.

Asheim B. & Hansen H.K. (2009) Knowledge Bases, Talents, and Contexts: On the Usefulness of the Creative Class Approach in Sweden. *Economic Geography*, 85, 425–442.

B

Bailey D., Chapain C., & Ruyter A. de (2012) Employment Outcomes and Plant Closure in a Post-industrial City: An Analysis of the Labour Market Status of MG Rover Workers Three Years On. *Urban Studies*, 49, 1595-1612.

Bailey N. & Turok I. (2000) Adjustment to Job Loss in Britain’s Major Cities. *Regional Studies*, 34, 631–653.

Bernard A.B. & Jensen J.B. (2007) Firm Structure, Multinationals, and Manufacturing Plant Deaths. *Review of Economics & Statistics*, 89, 193–204.

C

Chapain C. & Murie A. (2008) The impact of factory closure on local communities and economies: the case of the MG Rover Longbridge closure in Birmingham. *Policy Studies*, 29, 305–317.

Chen Y. & Rosenthal S.S. (2008) Local amenities and life-cycle migration: Do people move for jobs or fun? *Journal of Urban Economics*, 64, 519–537.

Clifton N., Cooke P., & Hansen H.K. (2013) Towards a Reconciliation of the “Context-less” with the “Space-less”? The Creative Class across Varieties of Capitalism: New Evidence from Sweden and the UK. *Regional Studies*, 47, 201–215.

D

Danmarks Jordbrugsforskning (2007) Landdistriktskommuner - Indikatorer for landdistrikt. Afdeling for Jordbrugsproduktion og Miljø, GEO-data og Regionale Analyser.

Danmarks Statistik (1991) IDA - en integreret database for arbejdsmarkedsforskning. 1-95.

Danmarks Statistik (2016) Byopgørelsen 1. januar 2016. Befolkning og valg. [The city calculation 1st of January 2016. Population and elections]. 2.

Danske Regioner (2010) Vækst i hele Danmark - yderområdernes udfordringer og muligheder.

Deding M. & Filges T. (2004) Derfor flytter vi - Geografisk mobilitet i den danske arbejdsstyrke. 1–64.

De Økonomiske Råds Formandskab (2015): Dansk økonomi, forår 2015. København.

Det Økonomiske Råd (2015) Kapitel IV Yderområder i Danmark. Dansk Økonomi, forår 2015 pp. 231–328. Det Økonomiske Råd.

E

Eurostat (2012) Labour Force Survey 2012.

F

Ferguson M., Ali K., Olfert M.R., & Partridge M. (2007) Voting with Their Feet: Jobs versus Amenities. *Growth and Change*, 38, 77–110.

Fischer P.A. & Malmberg G. (2001) Settled People Don’t Move: On Life Course and (Im-)Mobility in Sweden. *International Journal of Population Geography*, 7, 357–371.

Florida R. (2002) The rise of the Creative Class: And how it’s transforming work, leisure, community and everyday life. Perseus Book Group, New York.

Florida R. (2005) The Flight of the Creative Class: The New Global Competition for Talent. Harper Business, New York.

G

Geerdsen P.P., Høgelund J., & Larsen M. (2004) Lukning og indskrænkning af virksomheder - Konsekvenser af globalisering. 1–91.

Grimes A. & Young C. (2011) Spatial Effects of “Mill” Closures: Does Distance Matter? *Australasian Journal of Regional Studies*, 17, 264–299.

Grossman G.M. & Rossi-Hansberg E. (2008) Trading Tasks: A Simple Theory of Offshoring. *American Economic Review*, 98, 1978–1997.

H

Hannestad A. & Bendtsen J.V. (2016) Tilgængelig her: <http://politik-en.dk/oekonomi/dkoekonomi/art5610663/Dramatiske-tal-dokumenter-det-%C3%B8konomisk-splittede-Danmark>.

Hansen H.K., Håkonsson D., & Weatherall C.D. (2017) Workplace closures, migration and occupation: Does geography matter? Working paper.

Hansen H.K. & Niedomysl T. (2009) Migration of the creative class: evidence from Sweden. *Journal of Economic Geography*, 9, 191–206.

Hansen H.K. & Winther L. (2012) The Urban Turn. Cities, talent and knowledge in Denmark. Aarhus University Press, Copenhagen.

Harmon N.A. (2013) Are Workers Better Matched in Large Labor Markets? Forskning; Working paper.

Hashimoto M. (1981) Firm-Specific Human Capital as a Shared Investment. *The American Economic Review*, vol. 71, no. 3, 475-482.

I

Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2011) Landdistriktsredegørelse 2011 - regeringens redegørelse til Folketinget.

K

KL (2014) Danmark i forandring - udvikling i lokal balance.

L

Lundholm E. (2007) New Motives for Migration? On Interregional Mobility in the Nordic Context. Umeå University, Sweden.

Lundholm E., Garvill J., Malmberg G., & Westin K. (2004) Forced or free movers? The motives, voluntariness and selectivity of interregional migration in the Nordic countries. *Population, Space and Place*, 10, 59–72.

N

Niedomysl T. (2008) Residential preferences for interregional migration in Sweden: demographic, socioeconomic, and geographical determinants. *Environment and Planning A*, 40, 1109 – 1131.

Niedomysl T. & Hansen H.K. (2010) What matters more for the decision to move: jobs versus amenities. *Environment and Planning A*, 42, 1636 – 1649.

Ø

Øhlenschläger N.W. & Højgaard Jensen E. (2013) Myter i planlægningen. Planlægning og provinsbyer pp. 16–40. Miljøministeriet; Naturstyrelsen & DAC.

P

Pekkala S. & Tervo H. (2002) Unemployment and Migration: Does Moving Help? *The Scandinavian Journal of Economics*, 104, 621–639.

Pinch S. & Mason C. (1991) Redundancy in an Expanding Labour Market: A Case-study of Displaced Workers from Two Manufacturing Plants in Southampton. *Urban Studies*, 28, 735–757.

R

Regeringen (2015) Vækst og udvikling i hele Danmark

S

Scott A.J. (2008) Social Economy of the Metropolis: Cognitive-Cultural Capitalism and the Global Resurgence of Cities. Oxford University Press, Oxford; New York.

T

Tomaney J., Pike A., & Cornford J. (1999) Plant Closure and the Local Economy: The Case of Swan Hunter on Tyneside. *Regional Studies*, 33, 401–411.

W

Weatherall C.D. (2007) Does the last workplace experience influence the risk of becoming long-term unemployed? Department of Economics, University of Copenhagen.

Winther L. (2013) Bykonkurrence, videnøkonomi og herlighedsværdier. Den Grænseløse By pp. 83–95. Center for Strategisk Byforskning, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, København.

Appendiks

Appendiks 1

✖ TABEL A.1INDELINGEN AF KOMMUNER I KOMMUNETYPEN.

Bykommuner	Mellemkommuner	Landkommuner	Yderkommuner
København	Ishøj	Odsherred	Lolland
Frederiksberg	Tårnby	Kalundborg	Bornholm
Ballerup	Halsnæs	Guldborgsund	Langeland
Brøndby	Holbæk	Vordingborg	Ærø
Dragør	Faxe	Assens	Tønder
Gentofte	Ringsted	Faaborg-Midtfyn	Varde
Gldsaxe	Slagelse	Kerteminde	Lemvig
Glostrup	Stevns	Nyborg	Struer
Herlev	Sorø	Svendborg	Norddjurs
Albertslund	Næstved	Nordfyns	Samsø
Hvidovre	Middelfart	Haderslev	Ringkøbing-Skjern
Høje Taastrup	Fredericia	Billund	Morsø
Lyngby-Taarbæk	Horsens	Sønderborg	Skive
Rødovre	Vejle	Esbjerg	Thisted
Vallensbæk	Favrskov	Fanø	Vesthimmerlands
Furesø	Odder	Vejen	Læsø
Allerød	Silkeborg	Aabenraa	
Fredensborg		Herning	
Helsingør		Holstebro	
Hillerød		Syddjurs	
Hørsholm		Randers	
Rudersdal		Ikast-Brande	
Egedal		Hedensted	
Frederikssund		Viborg	
Greve		Brønderslev	
Køge		Frederikshavn	
Roskilde		Rebild	
Solrød		Mariagerfjord	
Gribskov		Jammerbugt	
Lejre		Hjørring	
Odense			
Kolding			
Skanderborg			
Aarhus			
Aalborg			

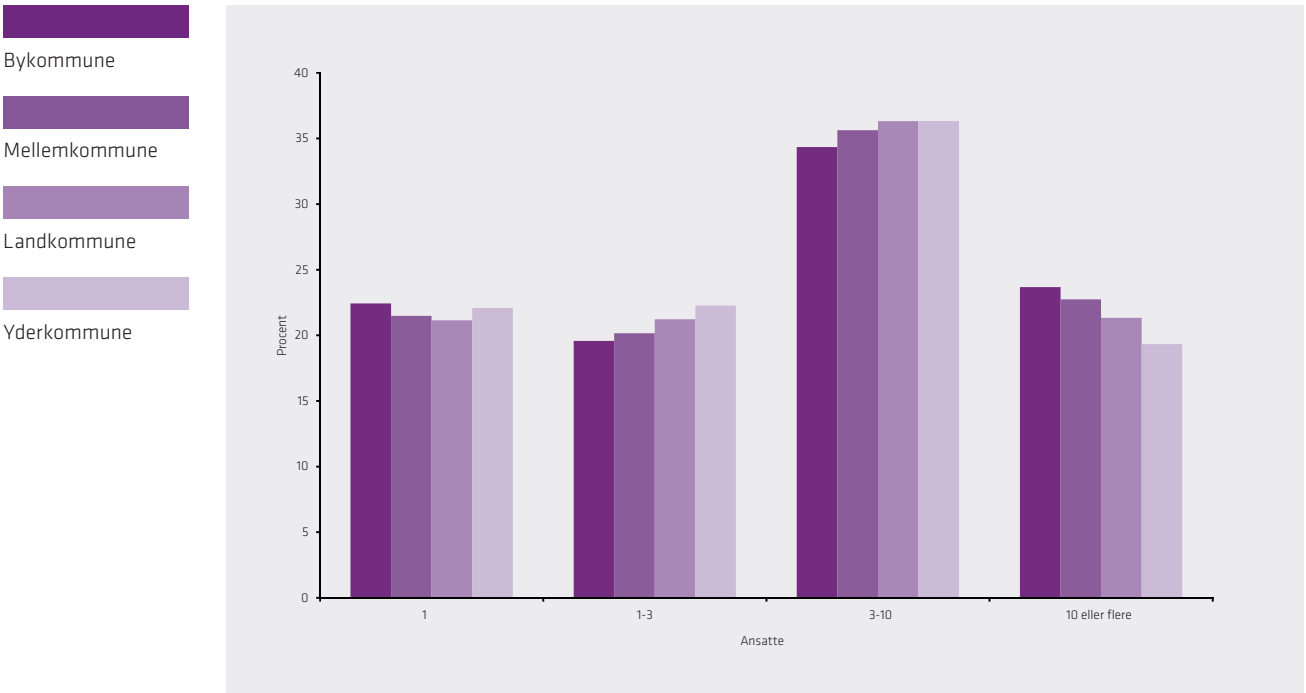
Appendiks 2Arbejdsstedsstørrelser i kommunetyper

Ser man på arbejdssteder med minimum tre fuldtidsansatte, viser figuren nedenfor, at ca. 55 procent af de private arbejdssteder er med, relativt til alle arbejdssteder med minimum én fuldtidsansat i året. Fordelingen er ensartet hos de fire kommunetyper – dog med en tendens til en

større andel af arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte i de mest urbaniserede kommuner.

Undersøger man størrelsen af arbejdssteder nærmere, kan det siges, at arbejdssteder generelt er større i urbane kommuner. Det gennemsnitlige arbejdssted (af arbejdssteder med minimum tre fuldtidsansatte) i by-, mellem-, land- og yderkommuner har hhv. 18, 15, 14 og 13 fuldtidsansatte.

✖ FIGUR A.2PRIVATE ARBEJDSSTEDER FORDELT PÅ KOMMUNETYPE OG ARBEJDSSTEDSSTØRRELSER (I.E. ANTAL ÅRSVÆRK). I PROCENT.

Anm.: Kommunetypernes gennemsnit er beregnet ud fra gennemsnittet af de enkelte kommuners andele af arbejdssteder i forskellige størrelser relativt til alle private arbejdssteder. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 843.283 observationer i perioden 2007-2012. Arbejdssteder med færre end 1 fuldtidsansat indgår ikke.

Appendiks 3

× **TABEL A.3**
 KOMMUNER OG TILHØRENDE LUKNINGER OG ÅBNINGER, FRAFLYTTERE OG BESKÆFTIGEDE FRA 2007 TIL 2012. I PROCENT.

Bykommuner	København	-2,4	6,3	86,7
	Frederiksberg	-2,7	6,1	88,7
	Ballerup	-2,9	4,7	90,3
	Brøndby	-3,6	4,7	89,0
	Dragør	-1,8	1,0	88,4
	Gentofte	-2,1	4,6	89,3
	Gladsaxe	-2,3	5,6	86,3
	Glostrup	-3,3	5,2	91,0
	Herlev	-2,7	5,0	87,4
	Albertslund	-3,5	4,1	82,6
	Hvidovre	-2,5	4,4	87,2
	Høje Taastrup	-3,6	6,4	87,3
	Lyngby-Taarbæk	-3,1	5,3	90,6
	Rødovre	-2,9	2,9	88,0
	Vallensbæk	-0,6	4,9	89,1
	Furesø	-2,8	12,8	88,9
	Allerød	-2,1	11,2	90,8
	Fredensborg	-3,7	12,6	88,4
	Helsingør	-3,1	9,6	88,2
	Hillerød	-2,5	11,8	90,3
	Hørsholm	-3,4	9,4	90,0
	Rudersdal	-3,2	12,3	91,1
	Egedal	-2,7	8,7	92,1
	Frederikssund	-2,3	9,1	89,7
	Greve	-3,9	9,0	89,2
	Køge	-2,8	10,6	88,3
	Roskilde	-2,8	10,8	90,2
	Solrød	-3,0	9,7	91,6
	Gribskov	-2,7	10,7	89,2
	Lejre	-2,6	10,0	91,9
	Odense	-2,9	9,6	83,4
	Kolding	-2,7	9,6	85,3
	Skanderborg	-2,2	11,2	90,3
	Aarhus	-2,4	11,1	83,9
	Aalborg	-2,3	8,9	86,2
Mellemkommuner	Ishøj	-2,7	5,6	88,3
	Tårnby	-2,8	2,6	87,2
	Halsnæs	-3,5	11,6	86,9

Kommunetype	Kommune	Arbejdsstedslukninger, minimum 3 fuldtidsansatte. I procent.	Flytninger, for fratrådte fra arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte. I procent.	Beskæftigelse, for fratrådte fra arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte. I procent.
	Holbæk	-3,0	9,3	88,4
	Faxe	-3,1	11,6	85,9
	Ringsted	-2,1	9,9	87,2
	Slagelse	-3,3	9,0	87,0
	Stevns	-3,5	8,5	89,4
	Sorø	-3,7	12,2	87,2
	Næstved	-3,1	8,7	85,8
	Middelfart	-2,2	7,1	86,9
	Fredericia	-3,2	9,5	85,3
	Horsens	-2,1	8,2	84,3
	Vejle	-3,2	8,9	86,9
	Favrskov	-2,9	9,2	86,8
	Odder	-2,1	5,9	92,0
	Silkeborg	-2,8	8,3	87,9
Landkommuner	Odsherred	-2,2	10,9	90,5
	Kalundborg	-2,0	9,1	87,2
	Guldborgsund	-3,1	9,5	82,6
	Vordingborg	-2,5	10,0	86,4
	Assens	-2,6	8,4	86,8
	Faaborg-Midtfyn	-3,5	9,5	86,2
	Kerteminde	-2,6	10,9	84,3
	Nyborg	-2,8	6,8	83,5
	Svendborg	-2,9	14,8	82,9
	Nordfyns	-2,2	6,2	86,8
	Haderslev	-2,4	10,2	82,6
	Billund	-2,2	7,4	88,2
	Sønderborg	-2,4	7,2	85,9
	Esbjerg	-2,8	7,0	83,9
	Fanø	-3,4	10,8	80,8
	Vejen	-2,0	8,5	87,5
	Aabenraa	-3,1	6,6	85,9
	Herning	-2,6	9,5	87,1
	Holstebro	-2,3	8,7	85,6
	Syddjurs	-2,0	8,9	85,9
	Randers	-2,0	6,2	86,0
	Ikast-Brande	-2,4	8,4	85,7
	Hedensted	-3,0	9,4	90,4
	Viborg	-2,3	7,1	87,2

Kommunetype	Kommune	Arbejdsstedslukninger, minimum 3 fuldtidsansatte. I procent.	Flytninger, for fratrådte fra arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte. I procent.	Beskæftigelse, for fratrådte fra arbejdssteder med minimum 10 fuldtidsansatte. I procent.
Landkommuner	Brønderslev	-2,0	10,0	86,3
	Frederikshavn	-1,6	7,2	86,1
	Rebild	-1,9	9,1	91,7
	Mariagerfjord	-1,8	8,8	86,3
	Jammerbugt	-1,8	8,7	88,2
	Hjørring	-1,5	6,8	84,5
Yderkommuner	Lolland	-1,2	8,9	83,7
	Bornholm	-2,4	10,4	86,0
	Langeland	-2,2	9,3	84,5
	Ærø	-1,8	5,9	92,2
	Tønder	-1,9	9,0	87,7
	Varde	-2,2	6,1	89,4
	Lemvig	-2,0	14,7	79,9
	Struer	-1,3	10,1	84,1
	Norddjurs	-1,8	6,5	90,4
	Samsø	-0,5	8,3	95,0
	Ringkøbing-Skjern	-2,6	8,1	88,8
	Morsø	-3,0	11,8	83,8
	Skive	-3,1	6,4	84,6
	Thisted	-2,3	6,4	82,4
	Vesthimmerlands	-2,8	5,4	83,9
	Læsø	-2,7	0,0	100,0

Appendiks 4

✕ FIGUR A.4
KOMMUNER I KØBENHAVNSOMRÅDET, DER AGGREGERES TIL ÉT SAMLET OMRÅDE, SOM PERSONER KAN FLYTTE IND ELLER UD AF. SAMMENLÆGNINGEN ER BASERET PÅ LANDSDELE, OG I ANALYSEN SES KOMMUNER I LANDSELEN KØBENHAVN OG KØBENHAVNS OMEGN SOM ÉT SAMLET OMRÅDE.

Appendiks 5

× TABEL A.5 GENNEMSNITSVÆRDIER FOR VARIABLE, SOM ANVENDES I ANALYSEN.

	Variable	Gns.	Std. afv.	Gns.	Std. afv.	Gns.	Std. afv.	t-test
Afhængig variabel								
	Målt to år efter fratrædelse							
	Flytter							
Kontrolvariable	Flytter ikke	0,921	0,270					
	Flytter	0,079	0,270					
Målt to år efter fratrædelse								
	Beskæftigelsesstatus							
	Ledig	0,069	0,254	0,068	0,251	0,092	0,289	***
	I beskæftigelse	0,869	0,338	0,876	0,330	0,783	0,412	***
	I uddannelse	0,038	0,190	0,031	0,173	0,116	0,321	***
Målt på tidspunkt for fratrædelse	Pension eller på anden vis er uden for arbejdsstyrken	0,024	0,154	0,026	0,158	0,009	0,093	***
Individuelle karakteristika								
	Bopæl							
	Bykommuner	0,498	0,500	0,498	0,500	0,500	0,500	
	Mellemkommuner	0,167	0,373	0,167	0,373	0,172	0,377	
	Landkommuner	0,263	0,440	0,263	0,440	0,263	0,400	
Køn	Yderkommuner	0,072	0,258	0,072	0,259	0,066	0,248	**
	Mand	0,632	0,482	0,634	0,482	0,620	0,486	***
	Kvinde	0,368	0,482	0,366	0,482	0,380	0,486	***
Alder	18-30	0,248	0,432	0,220	0,414	0,582	0,493	***
	31-40	0,259	0,438	0,263	0,440	0,216	0,412	***
	41-50	0,262	0,440	0,274	0,446	0,128	0,335	***
	51-64	0,230	0,421	0,244	0,430	0,074	0,261	***
Etnicitet	Dansk	0,899	0,302	0,900	0,300	0,885	0,319	***
	Ikke dansk	0,101	0,302	0,100	0,300	0,115	0,319	***
Ægteskabsstatus	Ikke gift	0,497	0,500	0,473	0,499	0,787	0,410	***
	Gift, ægtefælle er i beskæftigelse	0,424	0,494	0,446	0,497	0,163	0,369	***
	Gift, ægtefælle er ikke i beskæftigelse	0,079	0,269	0,082	0,273	0,051	0,219	***
Børn	Ingen børn	0,670	0,470	0,654	0,476	0,845	0,362	***
	Børn	0,330	0,470	0,346	0,476	0,155	0,362	***
Uddannelse	Grundskole og ungdomsuddannelse	0,382	0,486	0,368	0,482	0,546	0,497	***
	Erhvervsfaglig uddannelse	0,398	0,489	0,408	0,491	0,284	0,451	***
	Videregående uddannelse (kort, mellemlang og lang)	0,220	0,414	0,224	0,417	0,171	0,376	***
Indkomst	Under eller lig med 300.000 kr.	0,408	0,490	0,384	0,486	0,605	0,489	***
	Over 300.000 kr.	0,599	0,490	0,616	0,486	0,395	0,489	***
Boligejer	Ikke boligejer	0,408	0,492	0,377	0,485	0,772	0,419	***
	Boligejer	0,592	0,492	0,622	0,485	0,228	0,419	***
Pendling	Pendlede kortere end 50 km	0,860	0,347	0,864	0,342	0,803	0,398	***
	Pendlede 50 km eller længere	0,141	0,347	0,136	0,342	0,197	0,398	***
Arbejdssteds karakteristika								
	Arbejdsstedets størrelse (ansatte)	0,223	0,502	0,228	0,508	0,164	0,422	***
	Branche							
	Landbrug	0,005	0,074	0,005	0,073	0,007	0,086	***
	Energi (forsyning)	0,024	0,153	0,025	0,156	0,013	0,112	***
Kommunevariable	Bygge og anlæg	0,099	0,298	0,100	0,298	0,099	0,299	
	Lavteknologisk industri	0,104	0,306	0,107	0,309	0,074	0,261	***
	Højteknologisk industri	0,058	0,233	0,059	0,236	0,042	0,200	***
	Traditionel service	0,454	0,498	0,447	0,497	0,545	0,498	***
	Vidensintensiv service	0,256	0,436	0,259	0,438	0,221	0,412	***
	Befolkningstæthed, delt med 1.000	1,497	2,537	1,511	2,549	1,335	2,377	***
	Procent i beskæftigelse, 18-64-årige	75,5	4,081	75,5	4,068	75,7	4,219	***
	Procent med grundskole uddannelse, 18-64-årige	47,6	5,437	47,6	5,418	47,3	5,643	***
	2007	0,098	0,297	0,095	0,293	0,132	0,339	***
	2008	0,266	0,442	0,267	0,443	0,251	0,434	***
År dummies	2009	0,185	0,388	0,185	0,388	0,185	0,388	
	2010	0,128	0,335	0,128	0,334	0,131	0,337	
	2011	0,172	0,377	0,172	0,377	0,171	0,377	
	2012	0,151	0,358	0,153	0,360	0,130	0,336	***
Antal observationer		119.908		110.436		9.472		

* p < 0.1, ** p < 0.05, *** p < 0.01

Appendiks 6

× TABEL A.6 SAMMENHÆNG MELLEM FLYTNING OG BESKÆFTIGELSE. BESKÆFTIGELSES- OG FLYTTTESTATUS TO ÅR EFTER EN FRATRÆDELSE. I PROCENT.

			Beskæftigelse	Ledig	Pension mv.	Uddannelse
Bykommune	Flytter ikke	92,06	87,80	6,82	1,89	3,49
	Flytter	7,94	81,42	7,87	0,78	9,93
Mellemkommune	Flytter ikke	91,9	87,65	6,83	2,90	2,62
	Flytter	8,10	76,47	10,07	1,17	12,29
Landkommune	Flytter ikke	92,14	87,39	6,51	3,36	2,74
	Flytter	7,86	74,18	10,63	0,93	14,26
Yderkommune	Flytter ikke	92,74	86,96	6,82	3,69	2,53
	Flytter	7,26	76,60	10,42	0,80	12,18

Anm.: Gennemsnittet er beregnet for 18-64-årige som fratræder arbejdssteder, der lukker og har minimum 10 fuldtidsansatte. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. I alt 119.908 observationer i perioden 2007-2012.

Hvem flytter, når lokale arbejdssteder lukker, og mennesker mister deres arbejde?

I Danmark har man, ligesom i mange andre europæiske lande, oplevet et flyttmønster fra land- og yderområder til byer. Spørgsmålet er, hvad det er, der får folk til at flytte? I dette temahæfte undersøger vi, om det at miste et job påvirker personers flyttmønstre forskelligt, alt efter om de bor i byen eller på landet.

Vi beskriver udviklingen inden for flytninger og arbejdsstedslukninger i forskellige kommunetyper i perioden 2007-2014, og vi undersøger, om personer, der mister job efter en arbejdsstedslukning, i højere grad flytter, når de bor i land- og yderkommuner. Vi undersøger også, om de fratrådte forbliver ledige, kommer i beskæftigelse, starter en uddannelse eller går på pension eller på anden vis er uden for arbejdsstyrken inden for en toårig periode efter arbejdsstedslukningen.
